

CASSTELL

DE HYAEN

ODORIFE

Università di
timento di Bi

I

27

88







Biblioteca dell'Istituto Botanico
dell'Università - Bari

Serie I N. 27

Scaffale I

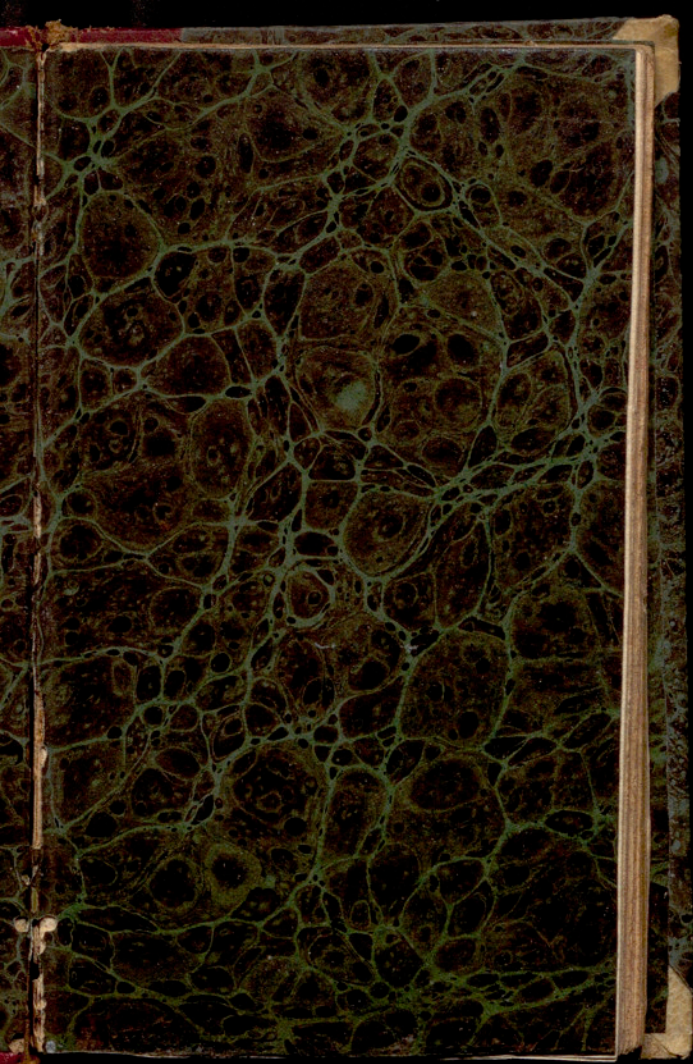
Piano A

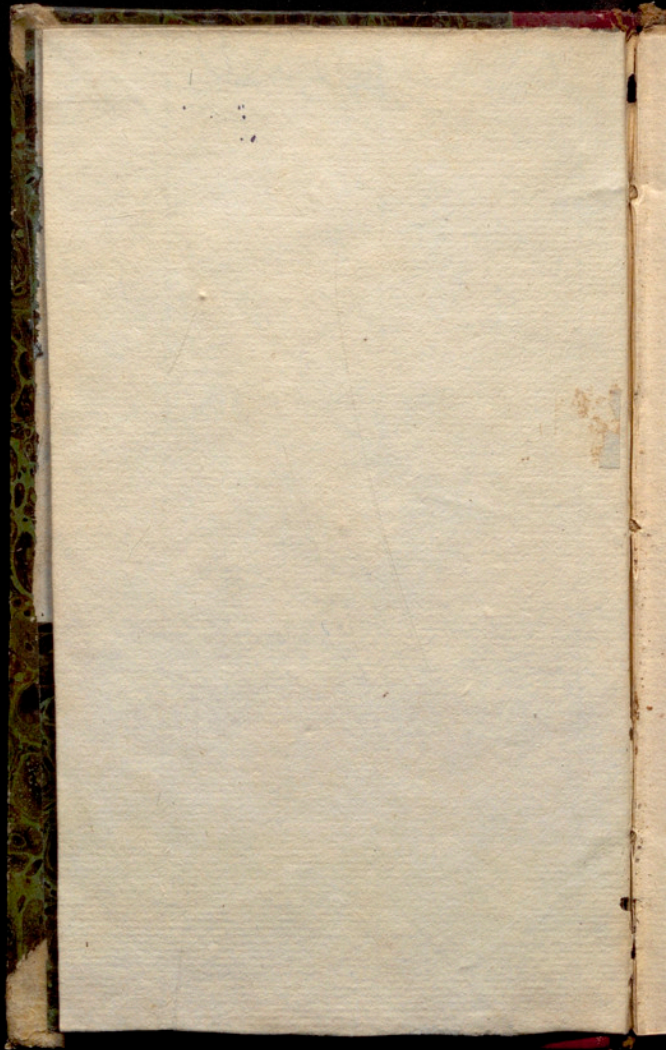
N. 21

di Bari
di Biologia



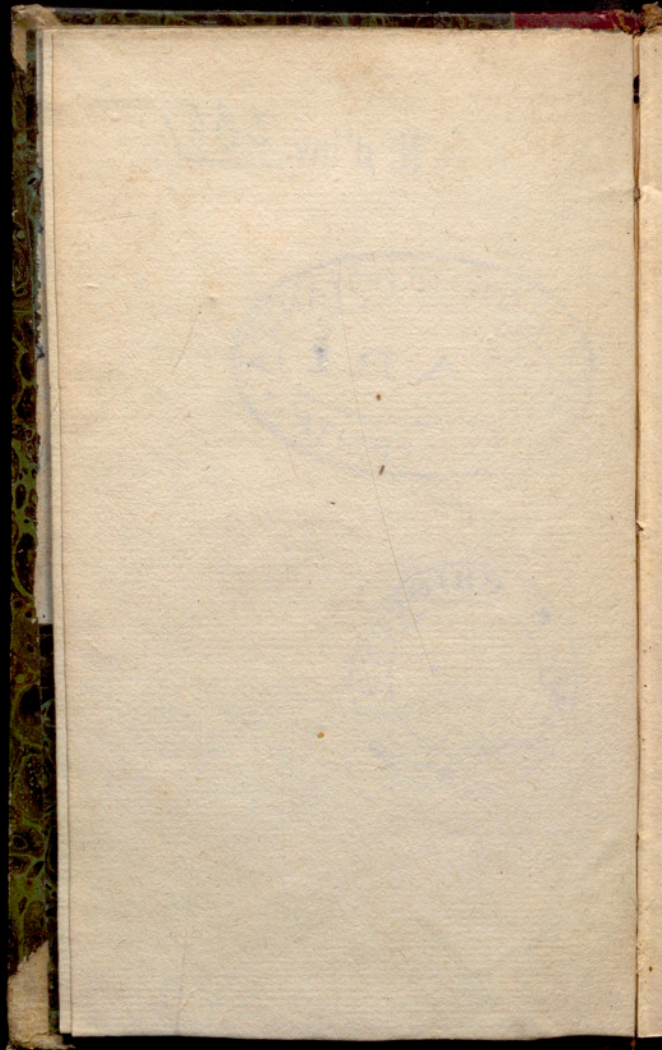
Le Comte D. Boutourlin

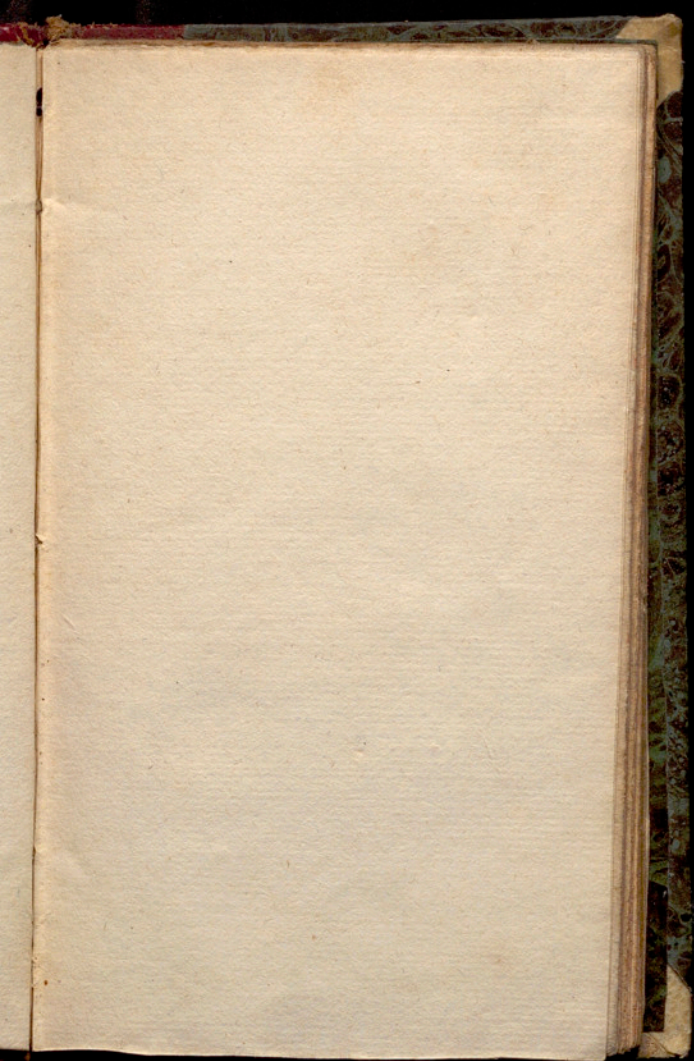


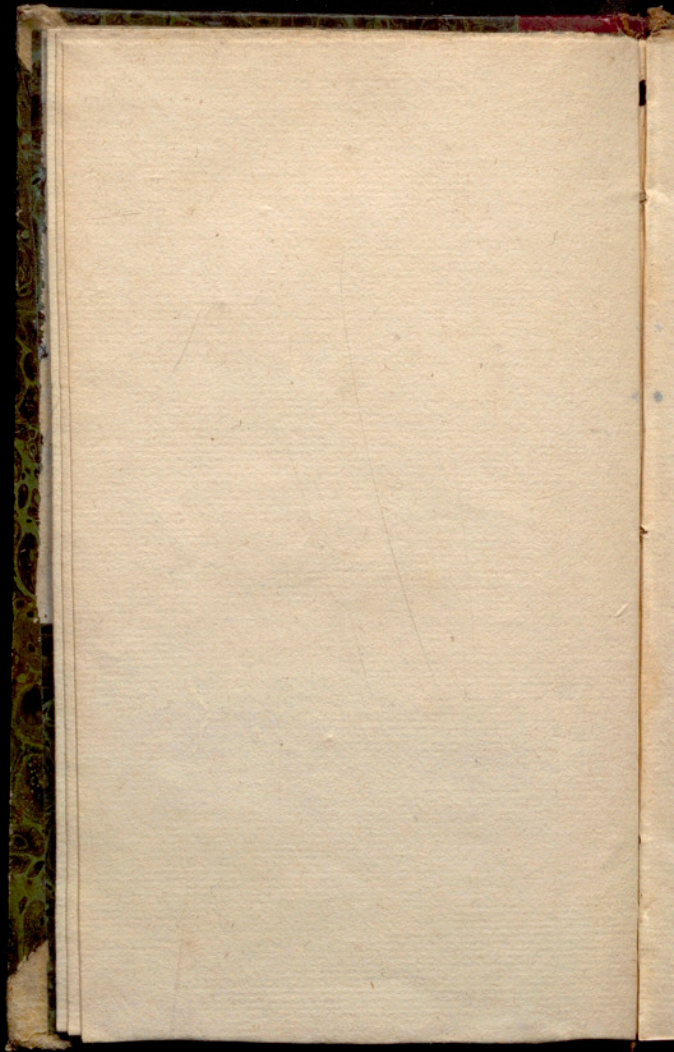


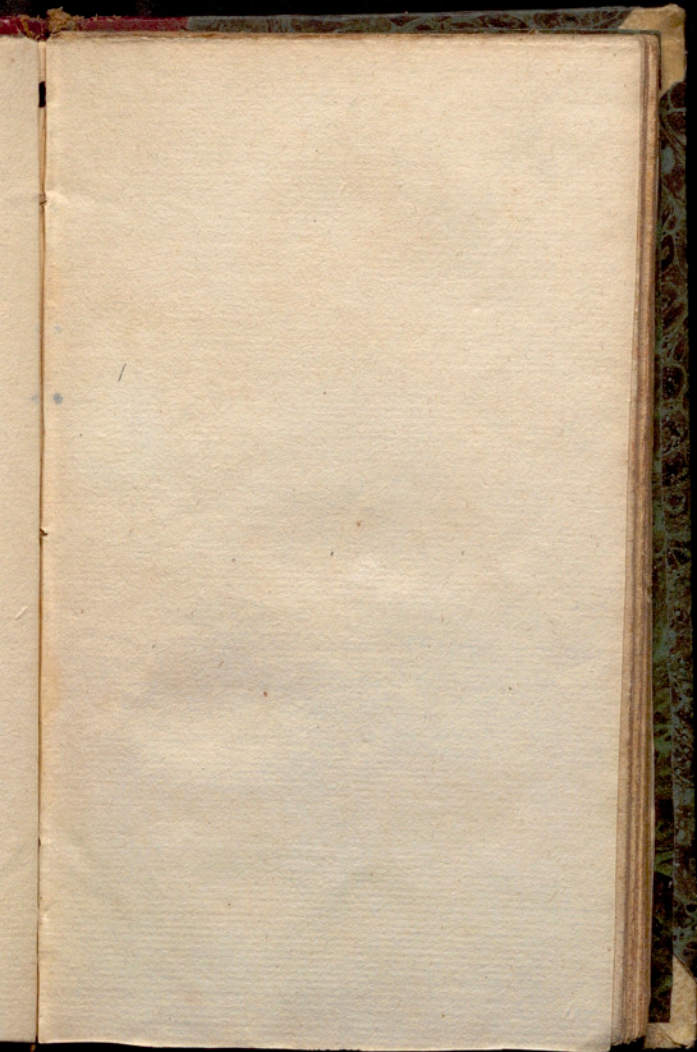
N. d'inv. 2261













DE
HYÆNA
ODORIFERA

ΕΕΕΤΑΣΙΣ
PETRI CASTELLI,
Romani:

Figuris aneis adornata.

Editio nova auctior.



FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXVIII

Encre

DE
HYÆNA
ODORIFERA

ÆETAZIS

PETRI CASTELLI,
Romani:

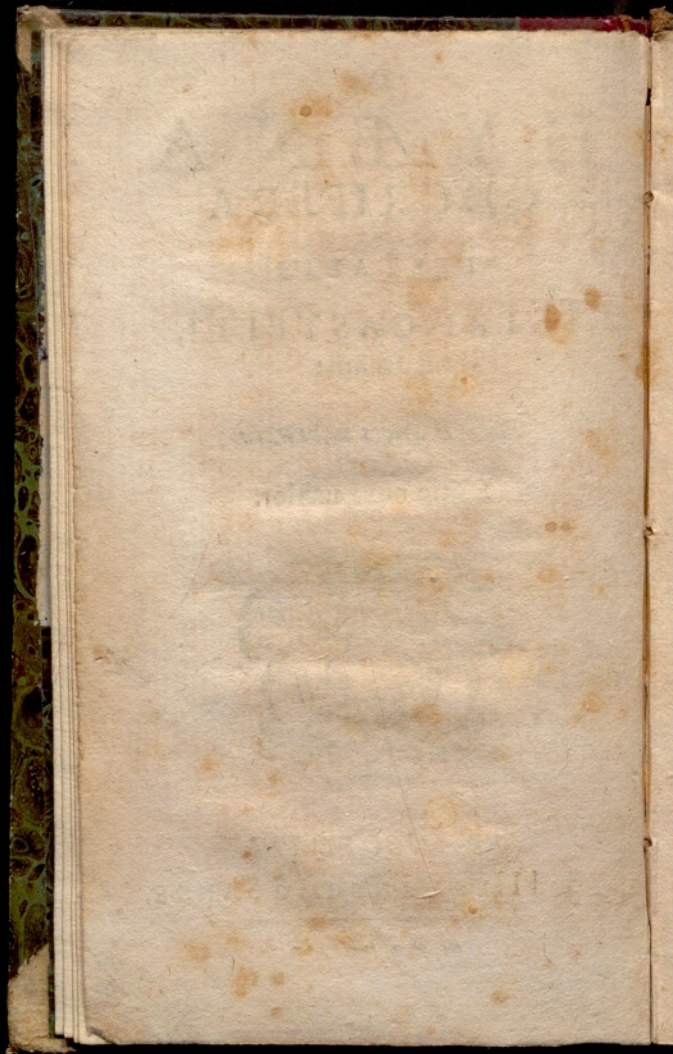
Figuris aneis adornata.

Editio nova auctior.



FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à SANDE.

M DC LXVIII





INDEX CAPITUM

HISTORIÆ

De

Hyæna Odorifera,
PETRI CASTELLI.

*Exetasis, sive Cap. I. De Hyæna Odo-
rifera, Zibethum gignente,
qua Civetta vulgò appellatur.*

*Cap. II. An Civetta sit Pardalis
Antiquorum?*

*Cap. III. An sit Antiquorum Hyæ-
na?*

*Cap. IV. Sub quo animalium gene-
re sit reponenda Civetta?*

Cap. V. Vbi Hyæna nascantur?

Cap. VI. De Vasculo Zibethico.

Cap. VII. De Castoreo.

Cap. VIII. Quid sit Zibeth?

Cap. IX. De collectione & electione Zibeth.

Cap. X. De usu & facultatibus Zibethi.

Cap. XI. & ult. De ossibus Civetta.





DE
HYÆNA
 ODORIFERA
 ZIBETHVM GIGNENTE,
qua Civetta vulgo appel-
latur,
 ΕΞΕΤΑΣΙΣ
 PETRI CASTELLI ROMANI.

CAP. I.

IN rebus arduis indagandis exacta,
 & sedula opus esse cogitatione,
 longaq; meditatione, & quo quis-
 que iudicio, & ratione magis pollet,
 eo facilius obstrueta referare, recon-
 dita promere, & inaccessa ascendere,
 fatis cuique patens est. Unde, cum *Quasitum*
 inquisitu, *an Antiquorum Hyena no-*
bis innotescant, & vice versa, *an Zibeth*

Nominum
enumeratio.

ferax Animal priscis innotuerit, multis valdè arduum omnino videatur: Necessum erit, diligenti peruestigatione nos uti, & magis iudicio, ac ratione, quam sensibus inniti, horum ut voti compotes evadamus, quare à nominis (quod multiplex est) explanatione initium ducentes *Civettam*, Ruelio *Sivettam*, (Animal nunc ita dictū) ex qua *Zibethum* colligitur, quamque *Catun Zibethicum* Mattioli, Scaliger, Renodeus, & alii vocarunt, *Mustelam* verò Historiæ insulæ Virginianæ Auctor censuit, *Zapetion* à Græcis recentioribus dici scripsit Renodeus, & à quibusdam *Catobleptum* appellatur, HYÆNAM ODORIFERAM nos nuncupabimus.

Zebet
quid?

Porro huiuscemodi nomenclaturarum quærendi Etymon *Zibeth* Arabicum esse nomen respondere licebit, apud Arabes enim huiusmodi nomen diverso quamvis significatu, legitur. Nempe apud Serapionem cap. 121. de *Sedervam* his verbis: *Zebet, & est Algalia habens odorem bonum, & ingre-*

ingreditur in Medicinis ad abscinden-
 dum fluxum sanguinis, & ad casum ca-
 pillorum. Et addit Saderuam esse di-
 ctum in lingua Persica, & est res nigra
 cum qua tinguntur lina in Haaman,
 & est herba, vel succus niger ingrediens
 in medicinis odoriferis. Citat autem
 Abenmesuai, Bedigoram, & Rasim,
 non autem Græcos, & ipse Rasis de
 eadem re agit lib. 3. ad Almans. sub no-
 mine *Scedram*, vel *Scedeguram*. Et Ju-
 dæus apud Januensem in Synonymis
Severam vocavit. Ex quibus constat
 Serapionis *Zebeth* aliud quidā nostro
Zibetho esse: nec quid sit, id quod
 proposuit Serapio imaginari queo. In-
 mentem tantum venit Arabibus Ze-
 beth significare rem odoratam, sicut
Galia, & *Algalia*, cum dicat hic Sera- *Algalia.*
 pio *Zebeth* esse *Algaliā*. Unde ex-
 tant compositiones non paucae *Galix*
 nomine, ut *Gallia moschata*, *Gallia*
Alephangina, *Gallia Sebellina*, &c.
 Erit ergo *Gallia*, & *Algalia* odora-
 mentum: unde *Zebeth* nostrum sum-
 me odoratum Avorum nostrorum

atate tale sumpsisse nomen censendum. Ita Simon Januensis Zebeth esse Avicennæ Galiam, seu Algaliam, & Animalis Arabici sudorem, (de quo videtur fuisse loquutus Avicenna lib.

Avicenna 2.c.326.) sumpsit: sed Avic. Zebeth, & *Zebeth.* Algalia diversa res erit, à Zebeth, & Galia Serapionis, quæ herbæ succus est, & à Zebeth videtur primo Animalis ipsi nomen *Zivetta* seu *Zebetta* fuisse impositum, à quo corrupto *Sivetta*, & *Civetta* nomenclatura ortum duxit. Quod si Pandectario fides aliqua est præstanda, quum *Zebet albahar* spumam Maris interpretetur; Zebet forte *spumam* significabit, & non inepte nostro Zibetho aptabitur metaphora, siquidem quum colligitur irato Animalis, quasi spumans apparet.

Qui Catum, vel Mustelam dixere, hoc Animal inter Feles Silvestres reposituisse reor. Verum etiamsi capitis sit aliqua similitudo, in cæteris tamen plurimum discrepant. Nos *hyenam odoratam* nuncupare maluimus, idq; in sequentibus probabile ostendemus.

CAP.

CAP. II.

*An Civetta sit Pardalis Anti-
quorum?*

QUærit Arist. sect. 13. probl. 4. *Cur ani-
Cur Animantium nullum bene malia ino-
leat, præter Pardalim, seu Panthe- dora.*
ram : hæc namque propter suavem
quem spirat odorem, ad se feras alli-
cit : quod pluribus exposuit Theo-
phrastus ipsius discipulus lib. 6. de
cau. plant. cap. 5. hisce verbis : *Omnino
inter bruta, vel nullum, vel certe ra-
rum admodum est, quod odorem perse-
quitur gratia suavitatis, nisi per acci-
dens, cum alimentum est tale. Quippe
appetitus ad ipsum pabulum, eiusq. cau-
sa est. Si quid tamen etiam istiusmodi
est, haudquaquam hominibus constat.
Nam, & Pardalim ceteris animalibus
suaviter olere quidam affirmant, & ve-
nari in senecta nimirum bestias allicien-
do gratia sui odoris. At nobis nullum o-
doris affert suavitatem. Nisi verum
etiam illud dixeris, ut certe est verum,*

*olfactum homines habere omnium ferme
 deterrimum. Itaque multi odores, sua-
 vitatesque eorum, vel gravitates, latere
 Panthera hominem possunt. & cap. 26. Animal
 odorata, nullum, inquit, penitus odoratum
 est, nisi quis Pardalim dixerit bel-
 luis bene olere. retulit id etiam Plinius
 lib. 8. cap. 16. ferunt, scribens; odore ca-
 rum mire solitari quadrupes cun-
 ctas; sed capitis torvitate terri. Quam-
 obrem occultato eo, reliquas dulcedine
 invitatas corripunt. Dixerat enim A-
 ristot. lib. 9. de Hist. An. cap. 7. Pan-
 theram sese abscondentem venari di-
 cunt, propterea quod suo odore belluas
 delectari intelligat, propius enim ita ac-
 cedunt, quas corripiat, hujuscemodi au-
 tem suavem odorem, non bellus tantum
 sentit; sed sui odoris vim ipsa quoque
 Pardalis sentit. Ita Plutarchus refert ex
 Aristoxeni Comm. de Alexandr. o-
 dorem excude ejus gratissimum exha-
 lasse, os quoque & carnem magnam
 fragrantiam habuisse. Et hinc forsan
 longæva illorum vita. Aliquando in
 Pamphili (inquit Photius act. 241. ex
 Phi-*

Philostrato) captū esse Pardalimaureū
torquem circa collum habentem, Ar-
meniiis literis ita inscriptum, *Rex Ar-
asces Deo Nyseō*. Scriptum etiam reli-
quit *Ælianus lib. 5. de Hist. Anim. c.*
40. Admirabilem quandam, & nobis *Venatus*
Panthera.
*occultam odoris suavitatem divino mu-
nere donatam, cum sibi propriam plane
tenet, tum verò cetera animalia hanc e-
jusum præclare sentiunt. Hac autem hoc
modo venationem capit. Quum horum,
quæ ad victum opus sunt, eget, sese vel in
loca fruticibus densis consuta, vel foliis
vestita, ita occultat, ut inventu difficilis,
tantum respiret. Tum hinnuli, dorcades,
capre silvestres, atque alia ejusmodi ani-
malia quadam suavis odoris illecebra
attrahuntur, & proxime accedunt, il-
larum, quam mox de latebra exsiliens
ad prædam se rumpit, atque eam compre-
hendit. Est igitur Pardalis odorata.
Addit Plinius: *Panthera, & Tigris*
macularum varietate prope sola be-
stiarum spectantur, ceteris unus, ac
suus cujusque generis. Pantheris in
*candido breves macularum oculi.**

Error P.
Gillii.

Animali-
um excre-
menta
odorata.

Hæc autem duo, odor nimirum, & maculæ, Petrum Gillium, & alios (ut refert Gesnerus) induxerunt, ut crederent, nostram Civettam esse Pardalim antiquorum. Quæ opinio facile refellitur. Antiquorum enim Panthera vera omnibus hoc ævo est nota, & multū differt à Civetta; immo Septalius in problematibus; Jo. Faber, & alii negant Pantheris suavem inesse odorem: sed bruta alimenti specie odorem istum insequi, hominibus autem neutiquam gratum apparere. Sed, ut verum dicam, multorum animalium excrementa hominibus suaviter odorata videntur, quæ Aristoteli, atque Theophrasto ignota fuerunt. Siquidem Plin. lib. 28. c. 8. de animali Cordylo Crocodilo simili verba faciens, *Alter, inquit, illi similis, multum infra magnitudinem, in terra tantum, odoratissimisque floribus vivit: ob id intestina eius diligenter exquiruntur jucundo nidore farta Crocodileam vocant:* Nimirum ipsius excrementum. Murium autem sylvestrium, qui flavo colo-

colore, & nostrorum puerorum delicia, (nuncupati *Sorci moscaroli*) ster-
cus odore moschi præditum est, tale
etiam Serpentium quorundam senti-
tur. Et Renodeus de mat. med. lib. 3.
c. 15. *Est quoddam genus Mustela ma-*
joris, quæ quod martia sit, & pugnax
(Gallinas enim etiam grandiores enecat)
quibusdam Martes, aliis Martorella,
vulgo Fovina dicitur, cuius excrementa
Moschum redolent, ut sæpe observavi.
Addit Scaliger Exer. 211. part. 2. Cer-
copithecum nihilo insuavius quam
quodvis Moschū fragrare, mediocri-
ter tamen, & sine fastidio. Moschum
etiam Gazellæ excrementum esse no-
tissimum est. Addam ego me obser-
vasse parva quædam Insecta vagini-
pennia à me picta libro de Insectis,
quæ contrectata suavissimum spira-
bant odorem, qualis in floribus Dip-
cadi, seu Muschi Græci dicti percipi-
tur. Et in geranio moschato, moscha-
tis rosis & pyris moschatellinis apud
Horstium in Dispensat. pag. ccxxxii.
Adde *Johannem Fabrum Lynceum* in

expos. Nardi Antonii Rechi pag. 360 & seqq. Igitur præter Pantheram, multa etiam animalium sunt genera valde odorata, & hominibus grata, inter quæ est Zibeth: quare mitto tanquam inutilem quæstionem illam inter Cardanum, & Scaligerum de odore animalium, & de naturæ conatu in ejus generatione.

Quidam arbitrati sunt Animal Zibetti (ut refert Dalecampius) esse Plinii *Chaum*, de quo talia protulit lib. 8. c. 19. *Pompeii Magni primū ludi ostenderunt Chaum, quem Galli Raphium vocabant, effigie Lupi, Pardorum maculis.* Namque hæ notæ adfunt in Civetta. Verum nulla odoris fit mentio; nomen autem, quod habet Gallicum, fortasse à Gallia patria desumpsit. Nec caput Lupi est in Civetta, quamvis adfint magnitudo, pilorumq; asperitas, & color: maculæ pellis ipsum præterea distinguunt. Annotavit verò Dalecampius, fortasse Thoem pro Chao esse reponendum: vulgo Lupum Cervarium: & qui Civettam nostram esse pu-

Thoes.

se putant, verisimiliora loqui videntur. Sed de Thoe extant Philes versus Græci, qui latine ita sonant:

*At quæ pudoris eruditus dogmata,
Hominem vereitur Thos, hominem si
viderit:*

*Quæ jura fœderationis mutua
Colens opem fert impiger nobis suam.
Hostilis in nos irruat si bellua?*

Herodotus lib. 4. Thotes ex Hyæna,
& Lupo genitoseffe, testatum reliquit.

CAP. III.

An sit Antiquorum Hyæna?

CIvettam veteribus probe fuisse cognitam, & Hyænam ab ipsis fuisse nuncupatam, eorundem auctoritate demonstrare conatur Petrus Bellonius suar. observ. l. 2. c. 20. quamvis odoratum reddere excrementum non observaverint. Ratio autem est, quia Civetta ferum est Animal, quale etiam Hyæna describitur: nec tradita
figura

figura differt ; siquidem Hyæna ex Arist. colore Lupi propè est ; sed hirsutior, & juba per totum dorsum prædita est. Civetta etiam magnitudinem, & colorem Lupi habet, similique modo hirsuta est, verum corpus maculis est aspersum nigris, ita ut sub oculis binæ sint nigrae maculae, pedes nigro pilo obsiti, crura maculata, cauda oblonga, superius nigra, infima verò parte albis maculis aspersa. Præterea Civetta in cervice, & per dorsi spinam pilos habet nigros, quos surrigit, cum indignatur, non minus quam sus, inde factum, ut Glanis piscis etiam Hyæna nuncupatus sit, & talis forte erit juba illi ab Arist. tributa : accedit, quod omnes antiqui maxime ferum Animal dixerint Hyænam, adeo ut Pantheræ mirum in modum eas timeant : etenim scriptum fuit à Plinio lib. 28. cap. 8. *Præcipue Pantheris terrori esse traduntur, ut ne conentur quidem resistere, & aliquid de corio earum habentem non appeti. Mirumque dictum, si pelles utriusque contraria suspendantur,*
deci-

*Hyæna
piscis.*

decidere pilos Panthera. Hyænam Pardali inimicam esse, Ælianus etiam lib. 6. cap. 22. retulit. At Civettam Cardanus X. de subt. feram adeo iudicavit, ut quæ nulla temporis longitudine mitescat.

Potissima autem ratio desumitur ex eo, quod antiqui Hyænam genitale *Genitale.* funul & maris & fœminæ habere scripserunt. unde Ovid.

— *Et quæ sit fœmina tergo*
Passa marem, nunc esse marem mire-
tur Hyenam.

Et Plinius lib. 8. cit. *Ilyenis utramque esse naturam*, (ait) *Et alternis annis mares, alternis fœminas fieri, parere sine mare vulgus credit*, Idem Arabes crediderunt. Ita *Giabid & Zamachsar* in libro *Ver piorum*. Ex mirabilibus naturæ eis est, inquit, quod leporis instar uno anno mas est, altero fœmina. Idem confirmat *Ibnoffilach* in Itinerrario, & alii. Quod quamvis re vera falsum sit, negetque constanter Aristoteles. tamen negligenter aspicienti vas quoddam ori vulvæ simile, fœmininus videtur

*Arist. de
genitali
Hyæna.*

*Linea
pro Ge-
nitale,*

videtur sexus, quæ apparentia forsitan imposuit antiquis, ut crederent utroque sexu donatam fuisse Hyænam. Arist. 3. de Gener. Anim. c. 6. voluit stulte, magnoque errore narrari à multis Hyænam duplex genitale habere, maris, & fœminæ, & 6. de Hist. Anim. c. 32. commentitium id esse asserit. Sed Hyæna virile similiter, atque in Lupis, & Canibus haberi quod vero fœminum esse videtur (ἡμιάνθρωπος) sub cauda positum est, figura simile genitali fœminæ, sed sine ullo meatu, sub hoc meatu excrementorum est. Quin etiam fœmina Hyæna præter suum illud, etiam simile, ut mas habet, sub cauda sine ullo meatu, à quo excrementorum meatus est, atque sub eo genitale verum continetur. Vulvam etiam Hyæna fœmina, ut cetera hujuscemodi fœmina animantes habent. & lib. de gen. citato scripsit, Hyænas tam mares, quàm fœminas habere sub cauda lineam quandam similem genitali fœminino, quæ quidem nota, quamvis communis sit, tamen in maribus potius cernitur,

tur, qua mares, quam foeminae frequentius capiuntur, quae, qui negligentius considerat (refert Arist.) in dictam aberrat opinionem.

Nobis diligentissime considerantibus Civettæ genitalia membra apparuit in ipsis ad amissim quodcumque Hyanae tribuit Arist. siquidem hæc primo aspectu, & negligenter consideranti duplex videtur habere genitale, at diligenter speculanti nullo modo duplex apparebit; sed unicum tantum, & maris tantummodo in mare, (quale fuit in Cadavere à nobis secto) virile autem, perinde ut Lupi, & Canes, habet, nimirum osseum, in hoc tamen differt à Canibus, Lupis, & Vulpibus, quod horum genitale totum in medio sit osseum, glans vero carnosa solum sine osse: contra Civettæ officulū est in sola glande admodum breve, reliqua pars genitalis nervosa osse carens. Vidimus etiam Cuniculum Indicū dictum Romæ porcelletto d' India in Genitali continere officulum in summo tenue, in basi quadratum, sed depressum.

*Nota ab
Aristor.
assignata.*

*Hyana
conveni-
unt nostra*

*Genitale
osseis.*

Quod

Opinio
Bellonii.

Linea Ge-
nitalium.

Quod vero fœmineum esse videtur, infra caudam, & genitale positum est; immo inter virile, & testes: figura simile vulvæ fœminæ, & in mare labium est crassioribus, quam in fœmella: verum sine ullo meatu est; sed duæ solummodo cavitates inspiciuntur in quibus colligitur excrementum dictum Zibeth; vocavit autē Arist. hanc particulam in lib. de Gener. Anim. citato, *lineam similem genitali fœminino*: Græce ὁμοίαν γεννητικὴν τῇ τῆ θήλειαι αἰδοίῳ, nam negligenter aspicienti fœminea apertura, quasi linea videtur; sed meatus non habet penetrantes. In fœmina porto Civetta eadem partes eodem sunt dispositæ modo, & ubi in mare est virile, in fœmina vulva est: solummodo vascula Zibetti in fœmina minora sunt, & testes interiorius latent. Cum igitur tanta appareat Hyænæ, & Civettæ genitalium partium similitudo, asserendum omnino videtur cum Bellonio, idem esse Animal, quamvis Zibeth excrementum non consideraverint antiqui.

Ex

Ex altera parte Scaliger de sub-
 exer. II 7. part. 7. irridet Hyænam exi-
 stimantes Catum Zibeticum; quam
 quoque opinionem refellunt etiam
 Gesnerus; Augerius Busbequius
 Epist. I. de legatione sua Turcica; *Hyænam*
 Clusius in addit. ad Bellonium; & Io. *non esse*
 Faber Bambergensis in Romano Ly- *Catum*
 ceo meus olim Collega; Plura nam- *Zibeti-*
 que sunt ab Aristotele, Plinio, Solino, *cum.*
 atque Æliano de Hyæna relata, quæ
 Civettæ nostræ aptari minime queunt.

Primo quidem collum, & jubam *A Colli*
 continuitate spinæ porrigi, flectique *inflexione.*
 nisi circumactutotius corporis non
 posse, de Hyæna retulerunt, quod
 in Civetta nostra falsum vidimus, &
 ex ossium forma in nostro Scheleto
 quilibet considerare valet, collum fa-
 cile verti posse.

Præterea Solinus asseruit in ore *Ab uno*
 gingivam nullam, dentem unum, at- *dente.*
 quæ perpetuum, qui ut nunquam re-
 tundatur, naturaliter capsularum mo-
 do clauditur: in nostro autem Sche-
 leto dentes plures.

De-

*A sermo-
ne huma-
no*

Demum scriptis mandarunt Hyænam sermonem hominum assimilare, pastorum nomina addiscere, ut eos dolo capiat. Quibus addi potest *Marci* dialog. Cano Hyæna, & epistola *Busbequii* I. de legat. Turcica, & *Abraham Ecchellensis Maronita* in notis ad Abdarrachmanum de propriet. animal. cap. 24. Alii addunt Hyænam. Idem vomitionem hominis imitari ad sollicitandos canes, quos invadat. Nec ullum ex his adhuc observatum est in Civetta etiam maxime cicurata. Sed hæc facile refelleret Bellonius. Namque sicut Lupo, & Leoni falso tribuit Aristoteles huiusmodi rigorem colli; ita falso potuit eundem tribuisse Hyæna. Deinde Solinus non loquitur de Hyæna; sed de Crocuta, quæ genita fuit ex Hyæna, & Leæna. Quæ demum afferuntur sunt potius admiranda, quam credenda, tum quia qui ea retulit Plinius pro re mirabili proposuit. *Ælianus* vero lib. 7. c. 22. Crocutæ ista tribuit, dubitatq; an sit fabulosum, quod confirmari videtur, quia

*Crocuta
quid sit?*

quia Ari. tanquam falsa ea reticuit, nec
Busbequius meminit in sua Hyæna.

*Civetta
mansue-
ta.*

Addit Scaliger contra Cardanum
Exer. 211. part. 2. tantum abesse, ut Ci-
vettæ sint implacabiles, ut eorum unâ
humeris suis gestaret Nicolinus ab
Ancisa Marchionis Mantuæ spurius.
immo Bellonius fatetur, quendam
Alexandriæ, qui tunc Florentinorum
Consulem agebat, Civettam habuisse
adeo cicurem, ut cum hominibus col-
ludens illis nasum, aures, & labra sine
noxa morfu prehenderet. At levia
quidem hæc sunt, natura enim ferum
est animal, & foeminam quidem cicu-
ratam scimus, non autem marem.

Majorem vim facit Juba, quam ex *A Juba*
Arist. 8. de Hist. Anim. c. 5. Hyæna ha-
bet, quemadmodum equus; sed seta
duriore. longioreq; & per totum dor-
sum porrecta, his verbis: καί τω δ' ἔχει
ᾠσπερ ἰν π. & ἔτι σκληροτέρας & βαρυ-
τέρας τὰς τεύχας. & οἱ ὅλης τῆς ράχεως.
& lib. 6. c. 31. *Juba per totum dorsum
prædita est*, scriptum reliquerat, &
quavis Civetta irata in dorso pilos
erigat

erigat Apri modo, non tamen longior est equina juba.

Sed respondere probabiliter admodum Bellonius posset : Nequaquam esse intelligendum Hyænam habere jubam longiorem equinæ juba ; sed cæteris sui corporis pilis ; quia equi multi jubam habent ultra tres palmos longam, quod si talem, & longiorem, ac duriores, nec non per totum dorsum porrectam haberet Hyæna, quum sit Animal omnium consensu lupi magnitudine, & proinde duobus palmis non altius, procul dubio hujusmodi juba longa per terram traheretur, quare rationi consentaneum est dicere Arist. voluisse, Jubam Hyæna, per totum dorsum esse porrectam, non in collo tantum, atque constare ex seta duriore, & longiore, quam sint reliqui pili, ut videmus in suis, & in nostra Civetta.

At dices, si hoc est, cur Arist. Hyæna jubam non assimilavit potius Aprinæ jubæ, quam equinæ, quæ in solo est collo ? Respond. Arist. fortasse

tasse descripsisse formam Hyænæ ex aliquo Indo auctore, qui equum jubatum in collo vidit, non autem Aprum, vel suem, haud enim constat an in India nascantur fues nostris similes: unde Aristot. non commutavit inditam jubæ similitudinem.

Genitalium præterea situm diver- *A Genita-*
sum esse Hyænæ, & Civettæ, ex Arist. *lum suu*
verbis colligunt Scaliger in lib. 15.
Metamorph. Ovidii, & Io. Faber hoc
loco. Namque Aristot. videtur col-
locare, tam in mare Hyæna, quam in
fœmina imperviam vulvam statim
sub cauda, sub hac excrementorum
exitum, sub quo genitale: ex quibus
colligit Scaliger, tum à situ, tum quia
impervius est meatus, non esse ute-
rum: absurdum enim esset censere
Matricem supra rectum intestinum
sub dorso esse. Nam ex Arist. meatus
excrementorum inter illam rimam, &
veretrum est. Faber autem invenit et-
iam Scaligerum sibimet ipsi contradi-
centem Exerc. 217. contra Card. par.
7. *Aristotelem*; inquit, *eam rimam,*

*Scaligeri
contra di-
ctio.*

B

qua

quæ sub excrementorum exitu est, imper-
viam introrsum esse dixisse, & dicere de-
buisset, ait Faber, quæ supra excremen-
torum exitum est, si Aristotelis mentem
declarare, nec sibi ipsi contradicere volu-
isset. At vertias ipsa coegit Scalige-
rum recte loqui; eo enim modo in-
tellecta Aristotelis verba, rem impos-
sibilem fingere videntur; omnia enim
animalia caudata meatum excremen-
torum immediate sub cauda habent;
unde, vel deceptus fuit Aristoteles
falsa relatione: vel error est in textu,
& intelligendus, quod dicat, sub cau-
da quidem esse pseudovulvam: sed
non immediate, aut sub cauda meatum
excrementorum, ex altera vero Ge-
nitale verum, ipsum verò in medio,
& hæc sunt consona rationi, & po-
situi, quem à natura observatum in
Civetta videmus illam autem situati-
onem in nullo animali, nec etiam
monstruoso, adhuc vidimus, Sed sub-
tilius ibi disputassent, si dixissent. Hy-
ænam habere lineam tantum sine ullo
penitus meatu: sed Civettam habere
meatus

Explica-
tio.

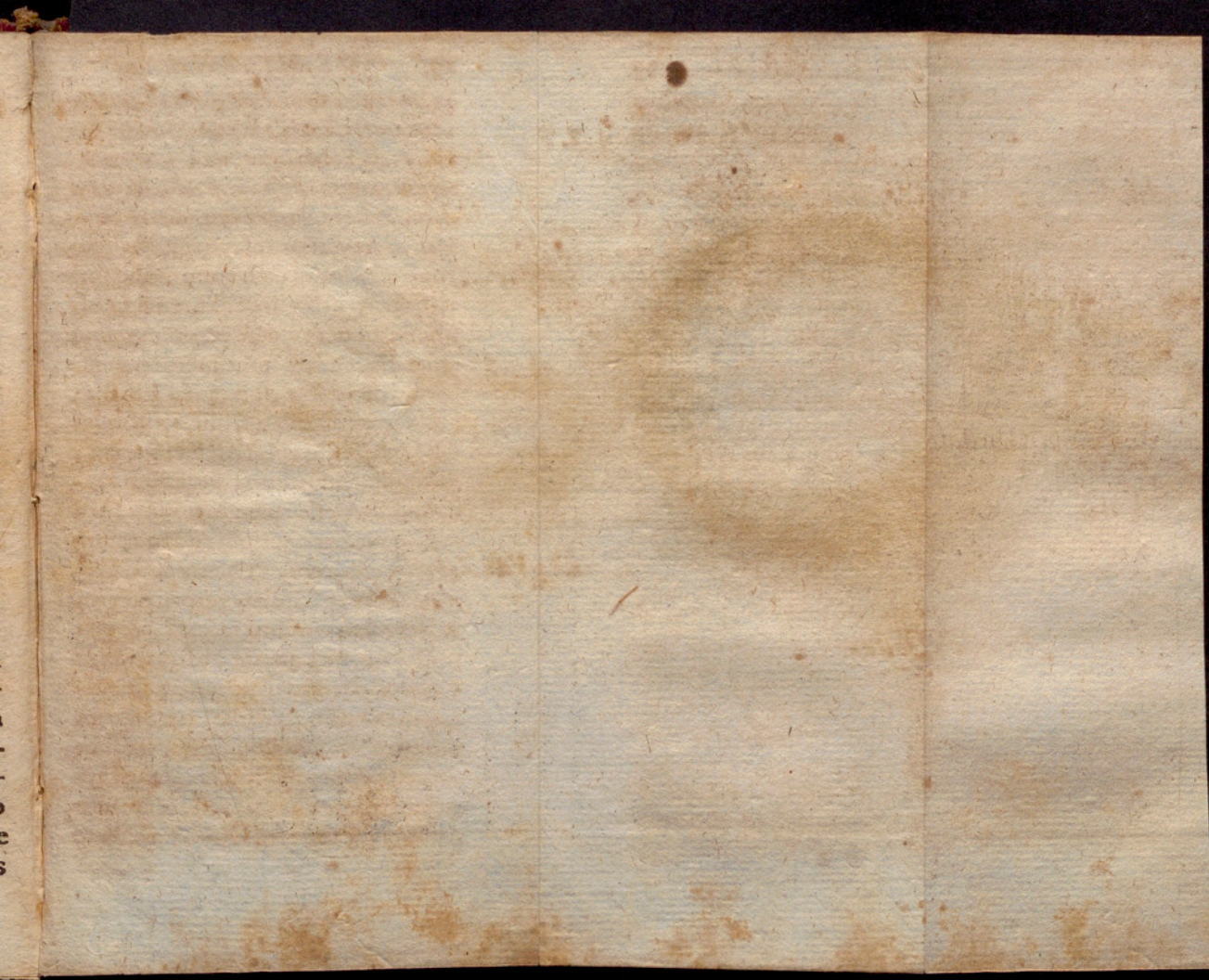
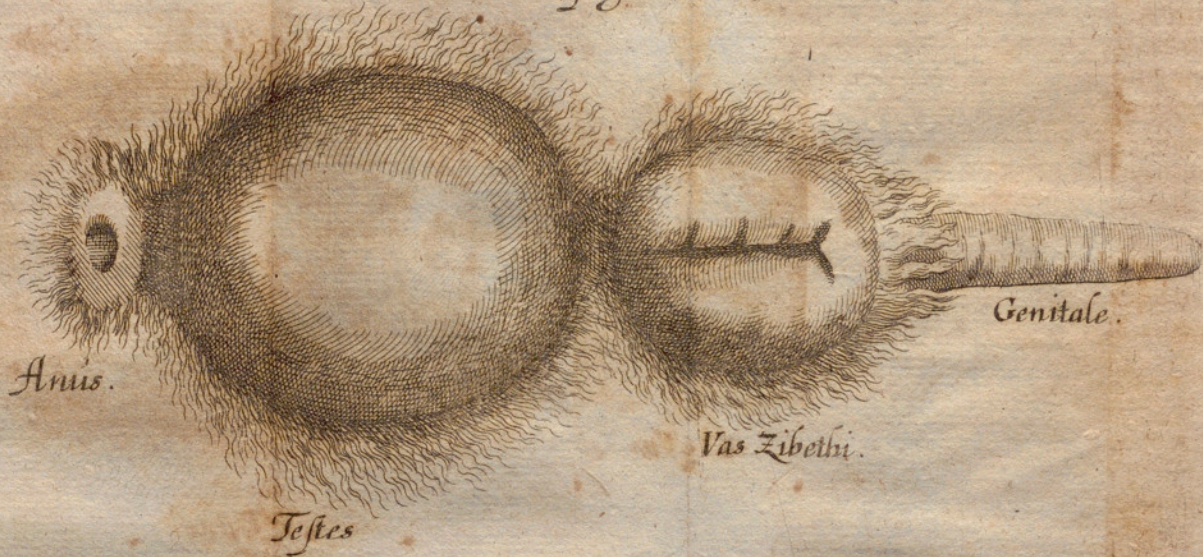


FIGURA I. pag. 27.



meatus duos, & cavitates, in quibus colligitur Zibethum, verum non ita stricte accipienda sunt Aristotelis verba; sed ut rationi, & experimentis congruunt. Porro Busbequius, qui legitimam antiquorum Hyænam se vidisse refert, lineæ dictæ situm, & formam si dilucidasset, suas egisset partes: interim dicemus Hyænam non posse habere suum pseudouterum, nisi ea positione, qua spectatur in Civetta, quæ magnitudine sua ferme naturali talis est in resupinato Animali.

Huc inferenda Fig. I.

Sed omnium maxime hanc refellit Bellonii opinionem ipse Busbequius, dum narrat se Hyænas duas Constantinopoli vidisse, cui fidem præstamus. Describit autem Lupo aliquanto humiliorem; sed nihilo breviorum esse; Pellem habere Lupi similem; nisi quod pilo sit horridiore, & grandiore, maculis quoque nigris distinguatur. Atq; Caput (quod maximum est) dorsi spinæ contiguum sine ullis

Descriptio

Hyæna à

Busbequio

vertebris esse, ut cum respicere velit totam se vertere necesse habeat: plurimas esse in Galatia Hyænas, & frequentissime sepulcra suffodere, & ossa congregare ad suas speluncas, tam humanorum, quam ferinorum cadaverum, & ob id Hyænas facile inveniri, nimirum ex ossium cumulo, ante harum speluncas conspecto. Præterea Ioan. Leo in nova Africæ descripti-

Iohan. Leo

one, esse, ait, forma Lupi, habere pedes humanis similes, humanis maxime cadaveribus delectari, quæ ex sepulturis auferat. Animal esse minime astutum, & cum cantu, ac Tympani sono maxime recreetur, fieri ut inter ea venatores adeo ad musicam attentato, fune pedes ambos innodent, atq; ita è speluncis suis extrahant, occi-

Dubitatio

dantque. Sed adhuc dubitare licet, numne hæc sit vera Hyæna, quum nec Jubæ, nec genitalium partium, nec morum ab antiquis Hyæna tributo- tum fiat mentio: sed diversorum. Imo cum veteres maxime malignam, & callidam describerint Hyænam, & Leo dictus minime astutam prædicet: dubi-

dubitatio augetur; quia nec constat de nostra Hyæna, quod refert Plin. lib. 8. c. 30. *Hyæna plurimæ gignuntur in Africa, quæ & Asinorum sylvestrium multitudinem fundit. Mares in eo genere singuli fœminarum gregibus imperitant. Timent libidinis emulos, & ideo gravidas custodiunt: morsuque natos mares castrant. Contra grvida latebras petunt, & parere furto cupiunt, gaudentque copia libidinis.* Tamen cum dicatur Hyæna libidinosa, & mas, & fœmina non differet à nostra, quæ ob Zibethum, non solum ad coitum pro-na est: Sed alios homines utriusque sexus, ob id ipsum inunctum incitat,

Huc etiam referendi erunt Philes Græci versus de Animalium proprietate, quibus quædam Animalium proprietates adnotantur, non convenientes Cato Zibethico, ut cap. 43. de Hyæna. & terrestri, & marina: qui ita latine sunt redditi:

*Hyæna, quæ mas pridie videnda erat,
Nunc fœmina est: initque initurq; in-
vicem,*

Maternus utq, fiat avus haud dixeris,
 Aluo ferens, serensque foetum mutuo.
 Si forte quenquam dormientem of-
 fenderit.

Pede strepitum non excitante subvolat,
 Suamque porrigens dolose dexteram,
 Somno jacentis admove team naribus
 Soporis auctorem, quod ajunt, maxime
 Hinc eruto, quod subtus est caput, solo,
 Deponit hoc, nudo, & supino gutture.
 Inque illud incumbens feris complexi-
 bus,

Somnos trahentem strangulat miser-
 rime.

Quod si marina quispiam hyæna pin-
 nula

Hyæna
 Marina.

Dextra sopore tangat oppressū, gravem
 Statim rigore huic injicit, cum somniis,
 Quæ terreant dira jacentem imagine.

Astutia canes hyæna irretiens,
 Mox pascit horum carnibus jejunia.
 Fulgente namque Cynthia sub vespe-
 ram,

Umbra sui illos corporis ferit, retro
 Lumen tenens vestigiorum callide.
 Autoque reddens percitos formidine,

Inst ar

*Instar venefica increpantis carmine,
Occidit incantos doli crudeliter.*

Idem refert Ælian. lib. 6. c. 14.

Multa quidem de Hyæna relata videntur potius fabulosa. Sic etiam Ælianus lib. 15. de Anim. c. 14. referre videtur Hyænam esse cornibus præditam, cum ait : *Denique Hyæna, quod animal Capreis minus esse aiunt, sed Cervis animosius multo, & cornibus ferociens.* De quo Æliani loco dubitavit etiam P. Gilius, dum in sua translatione omisit, & Gesnerus adnotavit, esse absurdum, cum Lupi cognata quadrupes sit, nihil cum Capreis, aut Cervis commune habens. Sed quicquid sit de hac Bellua, certum fatemur, multas Hyænae notas adesse in Civetta, non paucas desiderari.

C A P. IV.

*Sub quo Animalium genere sit
reponenda Civetta.*

QUum clare ex dictis pateat, nostram Civettam, neq; antiquo-
rum *Quasi*

An sub
genere
Felium?

rum Pantheram, neque Plinii Chaum,
neque veram Hyænam esse, jure ad-
huc quæritur, ad quod animalium ge-
nus sit referenda? Multis quidem de
genere Felium visa est; unde Catum
appellarunt; sic Alexander Benedi-
ctus, Ruellius, Matthiolus, Scaliger,
& alii non pauci Feli sylvestri similē fa-
ciunt. Et quidem facies videtur Feli
similis, pilos enim in barba, ut Felis,
habet, eodemque modo tres alios
oblongos in genis: Sed præter hæc
nihil aliud commune cum Cato ha-
bet: non pellem, quæ in Fele levis,
in Civetta aspera, & oblongis, crassis-
que pilis; neque ungues, quæ Feli
sunt aduncæ, Civettæ obtusæ: dissi-
milia etiam genitali. immo Fab. Co-
lumna Io. Fabro scribens: *Effigies,*
ait, *ad Canum, quam Felium, aut poti-*
us vulpium figuram accedit; quod ro-
strum non harum ritu obtusum; sed
illorum forma oblongum habeat. Re-
nodeus: Animal ferum est, dentibus
ferox, Feli non tam simile, ut multi
scribunt. Majus enim est, sæpe Vulpē
exce-

Gesnerus
inter Lu-
pos.

excedens, caput, collum, pedes, atque alias partes habens illi valde dissimiles. Os ei oblongum est, ut Meli, seu Taxo animali, corpus longum, maxillæ inferius albæ, ut etiam barbitum, pedes nigri, laterales ventris partes albicantes, dorsum ex obscuro cinereum, maculis nigris conspersum. Præterea dentibus Cani potius, quam Cato assimilatur. Arabes tamen Zibethum dixere excrementum felis Æthiopicæ, uti patet ex Lexic. Arabico-Persico Maruphidis seu Ibe Maruph.

Equidem ad Hyænas refero, & has *Genus* ad genus generale illud, quod conti-*generale,* net Lupos, Canes, & Vulpes, & similia animalia carnivora. Genus autem Hyænarum multiplex, cum etiam dicat Herodotus lib. 4. ex Hyæna, & Lupo gigni Thores. unde si conjunguntur Lupis, aliqua inter ipsos est affinitas naturæ.

Dico autem, Hyæna, vel est odo-*Hyæna-* rata, vel inodora. Atque Hyæna odo-*rum divi-* rata; vel est Orientalis, & Arbica; vel *sio,*

Occidentalis, & Americana. Hyæna inodora erit antiquorum Hyæna, quæ fortasse duplex est: nam, ut mox dixi, Hyæna Busbequii desiderat non paucas antiquæ notas, & ad Lupum sylvestrem Arabicum referri posset.

Hyæna autem odorata, & Zibethum ferens duplex est, Arabica, & Americana, ambo conveniunt in generatione Zibethi: sed forma aliquantulum differunt, ni pictor nos fefellerit in Americana. Namque Zibethicum Animal Americanum, quod pictum ostendit Nardus Antonius Recchius, hanc habet formam.

Huc reponenda Fig. II.

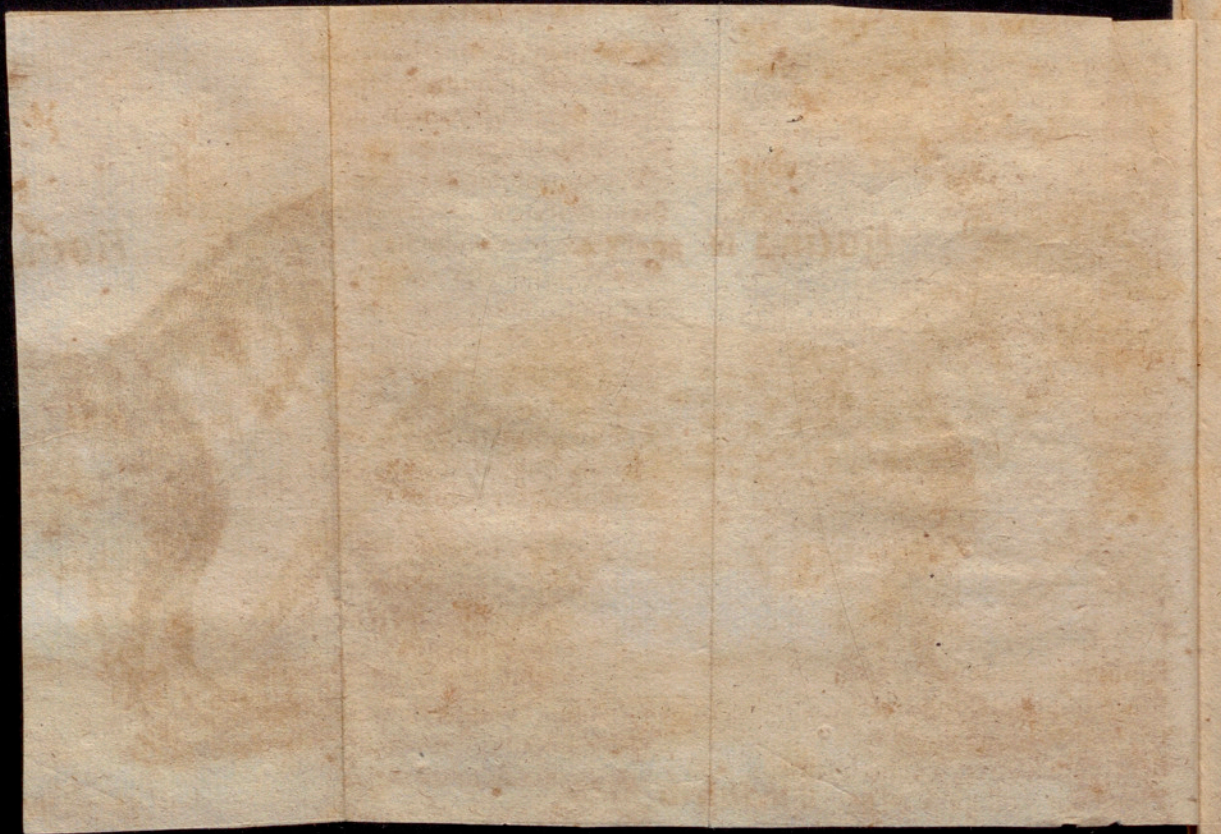
*Io. Fabri
descriptio.*

Describens ipsum Faber: Caput, inquit, non crassum, sed tenue, & acutum habere, ut rostrum Caninum potius, quam Felinum esse judicares, quod cum labris suis subrubet. Orbitæ circa oculos, qui minus truces sunt nec magni admodum albicant. Cæterum subcineritii coloris est caput, & pili in barba vix ulli. Collum quoque lon-

FIGURA II. pag. 34.



Catus Libethicus Americanus



longius, quam in Tigre, aut Cato-
pardo, quod pulcro quodam ordine
alternis nigriusculis, & albicantibus
fasciis, velut totidem torquibus
arte adpictis exornatur. A capite ad *Hyana A-*
dorsum, per colli longitudinem su-*mericana.*
pernam similium colorum lineæ ex-
currunt. Dorsum medium à collo ad
caudam linea nigricans pilosa valde
distinguit. Maculis in corpore ci-
nereo minus obscuro nigricantibus,
rotundis, & ovalibus ordinatim se-
cundum lineam rectam, versus cau-
dam productis, insigniter decoratur.
Ita ut superiores, dorso quippe vici-
niores, sint maiores, mediocres paulo
inferiores, & quæ in imo sunt ventre
sensim evanescant. Caudam gerit al-
ternis similiter, ut in collo dictum, fa-
sciis nigrescentibus, ac cineritiis di-
stinctam, ac satis longam; sub cauda
tria foramina eminenter visui se præ-
bent, anus scilicet, locus illi in quo
Zibethum colligitur, & extrahi-
tur, ac vulva; medium tamen cæte-
ris duobus majus apparet. Addehis

Anatomiam Civetta Bartholini lib. 3.
observat. Antomic.

Huc liganda Fig. III.

*Hyæna
 Africana*

Hyæna autem odorata Africana ,
 quæ nostra Civetta est, Lupum potius
 æmulatur, quam Felem : capite enim
 est oblongo, & rostrum acuminatum,
 non obtusum, ut Feles, habet, item
 dentium formam, ut Canum; duorum
 palmorum altitudine erat à me se-
 ctum animal, tantundem erat corpus
 à scapulis ad caudam: caudæ vero lon-
 gitudinem quanta totius corporis : col-
 lum etiam longitudine superabat se-
 mipalmam. (corpus sine collo dupla
 longitudine altitudinem superare vi-
 sum est Columnæ : sed vidit animal
 timidè, & depresso gradiens, ego vero
 etiam Scheletum sum dimensus) ca-
 pitis longitudo dupla erat *ad latitudi-
 nem*. In barba, & genis pilos habebat
 duos, albos & longos Felium ritu :
 rostrum pilis denudatum, nares ni-
 grantes, & sub oculis maculæ nigræ :
 oculi splendentes, & subrubentes Bel-
 lonio,

FIGURA III. pag. 36.



Hyaena odorata Africana.

l
n
f
t
e
l
n
l
c
n
e
e
d
f
c
r
e
r
t
i
l
x
le
n

lonio: Columna autem apud Fabrum,
 nigriores vidit ex colore castaneo, &
 flavescente mixto, nec hilares; sed po-
 tius tristes, & depressos magis, quam
 eminentes. Verum ex ambobus ocu- *Gemma*
 lis nostri Animalis mortui erui gem- *ex oculis*
 mas pisi siccati forma, & magnitudi- *Hyana.*
 ne orbiculares, & angulosas, crystal-
 lo æmulas, quas etiam nunc seruo,
 quod facit, ut confirmem illi Hyænæ
 nomen. Nam scripsit Plinius lib. 37. c.
 10. & similiter Albertus de lapidibus
 ex Enace, & Aarone: *Gemma Hyænia*
ex oculis Hyæna, & ob id in vase inveniri
dicunt, & si credimus, lingua hominis
subdita futura prædicere. Sed haud di-
 co veras esse gemmas, nam etiam si e-
 rit hæc gemmæ per duos, vel tres di-
 es manserint crystallinæ, duræ, nimi-
 rum, & diaphanæ; processu tamen
 temporis opacæ fiunt, & scinduntur
 in tres aut quatuor veluti squammas
 lapidibus limacum similes. certe Ale-
 xander 1. probl. 6. proposuit, *Cur se-*
les, Hyæna, & vespertiones acute
 noctu conspiciunt? Præterea Civettæ

Aures.

aures sunt parvæ, orbiculares ad Melis, seu Taxi formam, in ipsis similis pilus, nec mollis nec asper. Corpus habet albicans, & cinereum Lupi colore, maculis aspersum nigris: erura, & pedes potius parva, quam magna; breviora, quam alta, & pilo nigro obsita. Pedum digiti, quatuor simul, & insuper parvus pollex interne situs, nec longe distinctus, ut in Fele. Ungues sunt caninæ, nigrae, breves, crassæ, & obtusæ, minimum aduncæ. Circa genitalia; dicemus, sub cauda immediate esse excrementorum meatum; proxime collocari testes in maribus, tum

Situs vesiculae Zibethi.

vas Zibethicum, & sub hoc sexum masculinum, vel foemininum. At in resupinato animali pinximus primo virile membrum, foris exsertum; licet in Animali vivo sit intus reconditum, quod in media glande ossiculum habet; sub hoc situata est pseudovulva, sub hac testes, infra quos excrementorum exitus est immediate ad caudam; ut supra pag. 25.

Pinximus autem ea omnia sua ferme

me naturali magnitudine ad unguem
 dimensa. Vas autem Zibethi positum
 est inter genitale, & testes, quos satis
 magnos, ac evidentes habet, istos
 secui, & inodoros reperi, & ab his
 vasa seminaria admodum crassa fere-
 bantur ad genitalis radicem ad latera
 pseudouteri sub quo vesica parva e-
 rat. Natura autem huius particulæ
 paulo post considerabitur. Genitale
 totum occultatur in corpore Felium
 modo, dum vivum Animal quiescit,
 apparetque sola glans: at in cadavere
 ob relaxationem, uti pictum est, to-
 tum membrum foris exstabat, ut à no-
 bis tractum remanserat, nec intus ite-
 rum reductum, quiescebat. Totius
 præterea corporis pili sunt lōgi, rudes
 & asperi a pri modo, & in cervice, ac
 per dorsi spinam pili adsunt nigri, præ-
 longi, ac duriores, quos erigit iratum
 animal, uti sus. Cauda est oblonga, &
 bene pilosa, usque ad terram pertin-
 gens, variis distincta maculis. Icones
 huius animalis positæ à Matthiolo,
 Bellonio, Clusio. & Columna inter se
 disse-

Genitale.

differunt : magis placet, quæ est in Matthiolo à Valgrisis impressio.

*Hyæna
nomen
universale.*

*Hyæna-
rum pro-
prietas.*

His positis concludemus, jure hæc tria animalia à nobis reducta esse ad Hyænae nomen, nimirum ob proprietatem insignem, quam hæc tria animalia habent nullis aliis animalibus communem : nimirum falsæ vulvæ formam, ob quam utrumque habere sexum ab aliquibus credita sunt : quæ proprietates, ut ab aliis animalibus hæc distinguit, ita eadem inter sese unit generica unitate. Communicant igitur simul Hyæna nostra, & antiquorum Hyæna, pseudovulva, genitali osseo, & oculorum gemmis. Verum quia generis nomen hæc tria animalia continentis nos latet, ab antiquiori specie nomenclaturam mutuari libuit. Fortasse sub eodem innominato Genere continetur Fiber, nam Castoreum, vesicæ sunt in inguinibus humorem apertura stillantes melleum: non autem testes, ut dicemus.

CAP.

CAP. V.

Vbi Hyæna nascantur?

HYænas, scripserunt Herodotus *Ex Syria.*
 lib. 4. Plinius, atque Solinus,
 plurimas gigni in Africa. At nostra
 Hyæna, odorata dicta, à Francisco
 AlexandriCatus Syriacus vocitata fu-
 it, & Matthiolus Venetiis vidit ex Sy-
 ria delatas. Cardanus verò scripsit,
 Hispaniam ipsas mittere, quapropter
 notatur à Scaligero, clarius autem lo-
 quutus est Amatus scribens, Lusita-
 nos eas deferre ab Indiis: sed memo-
 ria non excidit mihi, aliquot ab hinc
 annis à Lituano quodam pharmaco-
 pœo Romam ad Henricum Corvi-
 num transmissum fuisse vasculum Zi-
 bethi, & Ungulam Alcis, qui etiam
 scripsit, ista esse fructus suæ regionis:
 unde suspicor etiam in illis frigidis
 regionibus oriri Civettas.

*An in Li-
tuania.**In Indiis.*

De Zibethico autem animali A-
 mericano scribens Io. Faber ex F.
 Gregorio de Bolivar, Hoc animal,
 inquit, nascitur in multis Indiæ orien-
 talis

talis partibus, cujusmodi in orientali sunt provinciæ Bengala, Ceilam, Sumatra, Iava major, & minor, Malipur, & plures aliæ.

*Nova
Hispania.*

In nova Hispania verò sunt provinciæ de Quatemala, Campege, Nicaragua, de vera Cruce, Florida, & magna illa Insula S. Dominici, aut Hispaniola, Cuba, Matalino Guadalupa: & aliæ.

Pern.

In Regno Peruano animal hoc magna copia reperitur. In Paraguay, Tucamam, Chiraguanas, Sancta Cruce de la Sierra, Yungas, Andes, Chiachia-poiyas, Quizos, Timana, Novo Regno & in omnibus provinciis magno flumini Maragnone cõfinibus, quæ circa hoc ferme sine numero ad duo Leucarum millia sunt extensa. Multo adhuc plura ejusmodi animalia nascuntur in Brasilia, ubi mercatura Zibethi exercitatur.

Guinea.

Magna horum abundantia quoq; est in Guinea, in provinciis nimirum de Loango, Congo, Manicongo, circa flumina Angolæ, usque ad Cafres, & finem bonæ spei, maxime autem in gran-

grandissimis, & extensissimis montibus, qui ibi prostant, quos Fragosas Cuspides appellare solent. Et ex parte quidem Cafres montium de Torea, aut de Luna, ubi maxima Algalia quantitas exstat.

CAP. VI.

De Vasculo Zibethico.

Zibeth, quod ab hoc animali generatur, non ex toto corpore; sed ex determinata particula colligitur, quæ, qualis, quanta, & ubi sit, nunc est à nobis investiganda. Turpiter autem erravit Iohan. Riolanus suæ Pathologiæ cap. 11. scribens: *Damarum stercus bene olet, & Gazella cacat Zibethum.*

Pars se.

At Ruellius primo de Nat. stirp. c. 27. *erui e genitalibus locis scripsit & sub-* *reps Zibethum.*
juuxit, e cuius natura sordes manant, &c
 cui assentiri videntur Matthiolus, & Fran. Alexandri. Excrementitium genitalium humorem vocavit Desse-
 nius. At Renodeus circum *testes &*
pudenda concrefcere scripsit. Itaque

hi

hi videntur censuisse testes esse vasculum Zibethi, sed ridiculum est, quod Everhardus à Mepschen narravit Desfenio de Civetta Alexandri Card. Farnesii, *exsectis testibus apertovulnere sudorem defatigata, & irritata fera colligi*. Nam orificia, quæ cernimus naturalia, ipse censuit arte facta exsectis testibus. Columna autem Epist. I. ad

Columna. Fabrum, vocat testiculos, sive utriculos, qui medii inter anum, & pudendum prominent, tam in mare, quam in foemina. *In mare tamen duplo grandiores apparent. Hi utriculi interna sui parte, ubi pili curti hærent, capacitatem satis cavitatem obtinent, in quam ingressus patet exiguus, & cartilagineus.* deinde subdit: *sub dictis utriculis, folliculis, sive testiculis (nam alii testiculi band apparent) maris genitale situm est.* Quæ verba fecerunt, ut Faber dubitaret, quid sibi vellet Columna, ex folliculis illis, utriculis, sive testiculis Zibethum colligi, an foeminæ quoque extra prominentes Didymos habent?

Clarius

Clarius profecto loquutus fuit A-^{Alex. Be-}
 lex. Benedictus de cur. morb. Fœmi-^{neditus.}
 næ intra genitale, & alvum: Mari intra
 genitale membrum, & testes colligi
 Zebethum, & Columna altera Epi-
 stola ad Fabri dubitationem respon-
 dens, denuo revisis, & exactius con-
 sideratis dictis animalibus: *Testes*, ait,
ex lateribus folliculorum cum manibus
everfi, tam magnè eos attrahant mani-
festantur, quam ab iisdem folliculis con-
tineri possunt; & subdit: folliculis his
ad laius foraminum (qua instrumento
humorem exempturo ingressus datur) in
externa parte testes adherent. In fœmi-
na testes illi perquisiti, non inveniun-
tur, molliores enim sunt illi utriculi,
seu folliculi, nec, ut in mare, grumofitas
illa, & durities oblonga testium perci-
pitur. Præterea F. Gregorius de Boli-^{verior}
 var apud eundem Fabrum, *Mares so-*^{sententia.}
los, ait, foras eductos, & conspicuos testes:
intus conclusos fœminas gestare. Decipi
 autem omnes affirmabat, qui promi-
 nentias illas in fœmina ambas intra
 vulvam, & anum sitas, testiculos esse
 sibi

sibi persuaderent. Hos enim tumores, solos esse illos folliculos & utriculos à natura eo loci fabricatos, in quibus Zibethum paulatim colligitur, & inde evacuatur, Et cum duo sint, imponere facile possent, etiam valde gnaris, & Naturæ studiorum non inexperitis, ut testiculos esse ad credendum adducerentur. Et quoniam iidem utriculi in eadem regione, ubi maris testiculi hærent, positi videntur, illosq; veluti investiunt, & cooperiunt, hinc fieri posset, ut crederent aliqui testes esse, hæc, si apud eruditos quidem, & oculatos auctores leguntur, quid sperandum ab iis, qui Animal non viderunt? Columna asserere videtur, testes in folliculis contineri, & adhærere in externa parte folliculis ad latus foraminum, quod jure negat Bolivar.

*Nostræ
inspectio.*

Sed nos cæteris omissis dicemus in refupinato animali mortuo sub ipsis utriculis testes esse, non tactu solum; sed oculis quoque manifestissimos, ut pictura ostendit. Erecto animali non ita prominent; cum interius compri-

man-

mantur, ita etiam in vivo, & bene valente Animali semper testes sunt retracti, ut in homine juvene, & valido accidere dixit Gal. lib. 1. de sem. c. 15. secus in sene, nisi morbose fuerint convulsi. ideo F. Columna in animali inquietissimo, ferocissimo, erecto, & valido non potuit istos bene tangere, & considerare; adeo ut ipsi visum fuerit testes in folliculis ipsis contineri. Sunt autem testes à Zibethi vasculis omnino distincti, & sua habent vasa feren-
Dilucidatio.

Membrum Zibethicum primo ad-
Vas Zibethi.
 spectu sceminea vulva videtur: lineam enim oblongam habet, & labia crassa, quod si manibus tangatur, tactu sentitur ovi parvi magnitudine, veluti cartilagosum corpus, & duriusculum, in quo, cum parum digitis deducitur, & dilatatur, apparens duo oblonga foramina, iis, quæ sunt in naribus, similia, sub quibus cavitates quædam sunt, sedes

Structura.

sedes Zibethi ; Hæc vascula si digitis magis pressa deducantur apertis omnino foraminibus totas cavitates demonstrant; loculi que perfecte patent, quorum cavitas tanta est, quanta sufficeret ad continendū Amygdalæ nucleum, in his loculis nullus porus nullus meatus apparet: Sed sectione facta, corpus duriusculum ovi magnitudine, quod cartilaginofum tactu videbatur, agnovi distingui in duos utriculos olivæ Hispanicæ magnitudine, & nequaquam cartilaginofos; sed carnosos, & minutis, albis, duris glandulis, seu granulis infertos: duriore autem multum, quam testes, erant substantia: omnino tamen inter se distinguebantur hi folliculi, membranis tamen uniti, & interior quidem communis erat ambobus utriculis, servo adhuc apud me hosce utriculos exsiccatos, qui mire redolent Zibethum, cum testes veri exsiccati cum scroto nihil oleant: sed quod mirum Animal Hydrope exanimatum putrefactis omnibus visceribus, & maxime foetidis

fætidis , vehemens ut nausea secanti
excitaretur : & alioqui fætidum to-
tum:tamen mire olebat,&nunc etiam
optimum spirat odorem vas Zibethi.

CAP. VII.

De Castoreo.

CUm autem ad dilucidandum ge-
nus,& proprietatem Hyænæ o-
dorata plurimum conferat Fibri Hi-
storia:ideo dicemus quod Fiber Ani-
mal sit,cujus,& mas,& foemina repe-
ritur,ambo in inguinibus concepta-
cula quædam habent,è quibus,per sua
oscula, melleus quidam liquor ema-
nat,quem Fiber ipse delingere solet.
Mares autem habent præterea suos te-
stes sub cute intus ita conclusos , ut
tanginequeant , veluti sues , teste
Dioscoride. Rondeletius similes tu-
mores in Leporibus esse dixit , unde
factum sit,ut vulgus eos,mares,&foe-
minas censuerit, pariter Moscho Ani-
mali similis esse censuit,vesiculæ enim

C

Moschi

Rondele-
tius.

Mofchi id indicant. Sed Rondeletii
verba digna sunt, quæ huc transferan-
tur, hic lib. de Amphibiis c. 8. *Fibri*,
inquit, *in inguinibus geminos tumores*
habent, utrinque unicum membrana
sua conclusum, ovi anserini magnitudi-
ne, inter hos est mentula in maribus, in
fœminis pudendum. Hi tumores testes
non sunt; sed folliculi membrana contexti,
in quorum medio singuli sunt meatus, è
quibus excedat liquor pinguis, & cero-
sus, quem ipse Castor sape admoto ore
lambit, & exsugit, postea hoc veluti oleo,
quas potest corporis partes contingere,
oblinit. Hos tumores testes non esse hinc
maxime colligas, quod ab his nulla sit
ad mentulam via, neque ductus, quo
humor in mentula meatum derivetur,
& foras emittatur. Præterea quod testes
intus reperiuntur. Liquor ille, de quo lo-
quimur, quum recens est, oleum refert,
quum vetustior mellis liquidi colore est,
& crassitudine. Idem Leporum exemplo
declarare non inutile fuerit. Iis in utroq;
inguine tumor est, glandula prominens
modo, intus meatus est varicosus, capreoli
modo

modo intortus è quo liquor effluit. Hos tumores cum in omnibus leporibus observasset vulgus, lepores omnes simul mares & fœminas esse credidit. Eosdem tumores Moscho animali esse puto, à quibus odoratum illud pus emanat: Neque sunt ardiendi, qui putant turberculi, vel umbilici inflammatisaniem esse. Tumorem esse glandulæ, vel testiculo similem membrana circumdatum norunt, qui adulterant, nam in testiculi formam effingunt, ac testiculum Moschi appellant: Hec, quæ de tumoribus inguinum Castoris, & liquore inde manante à nobis prodita sunt, cum ita se habere doceat ipsa inspectio; & paulò ante dixerat Rondeletius: Testes parvi, substrictique, & adherentes spinæ, qui adimi sine vita animalis non possunt. id prius scripserat Dioscorides, licet censuerit, quod defertur, bivaſculum esse testes; pariter Plin. li. 32. cap. 3. ex Sextio Medico diligentissimo, ex quo videtur coligi posse, liquoris folliculos nō esse testes, & quidem facile, quia testes non sunt liquoris forma in folliculis.

Dicendum ergo adesse Animalia multa, ut Hyænas, Zibethica, Castores, Moschifera, Lepores, & alia, quæ inguinibus vascula ferant, in quibus liquores quosdam odoratos proprios deferant, ut inter pisces sepia, loligo, purpura, excrementa odorata continent in Vesiculis.

Quod autem de Moscho ferunt, non videtur verum. Concedimus quidem Animal esse exoticum, & Indicū in regno *Pegu*, ac potissimum in agro *Tumbascorum* admodum frequens, capræ non multum dissimile, ac corpore prægrandi, *Dorchadem Moschi*, *Gazellam Indicam*, & *Capreolum Moschi* nominatum, ex cujus inferiore maxilla, æque dentes utrinque singuli porcorum instar exferuntur.

At quum narrant, huic, cum Veneris æstro percellitur, furoris vehementia umbilici regionem intumescere, ibique congesto sanguine multo, & crasso, fieri apostema: atque tam ferum illud animal potum, cibumque averfari omnem, & humi sese provolvere,

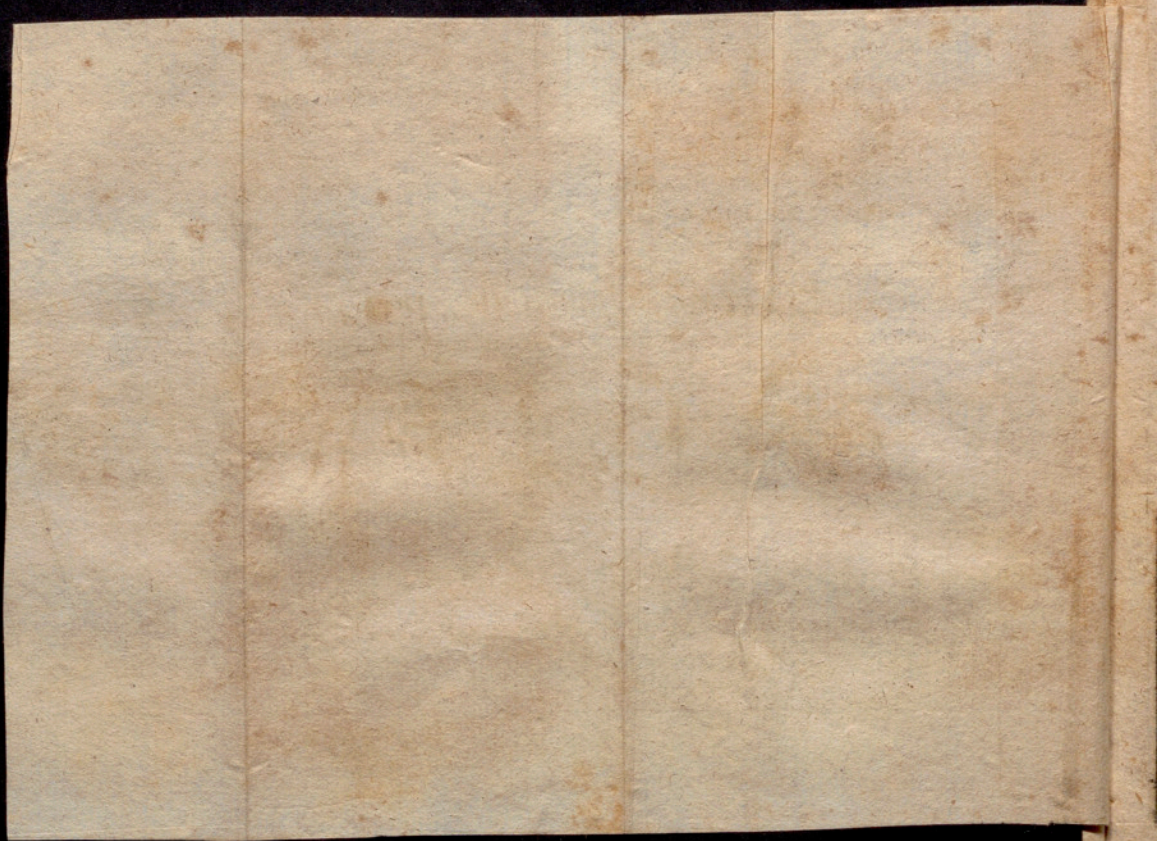
volvere, atque lapidibus, & arborum
truncis turgentem partem quadam
voluptate confricando, disrumpere,
ac vomicam aperire, ex qua saniem
quandam excerni, quæ verus est Mo-
schus, illam autem saniem (etiam re-
ferunt) super arborum truncis, aut sa-
xis relictam, calore solis, ac Cœli
bonitate coqui, & elaborari, sic viro-
sum ipsius odorē, si quis est, dissipari,
& hanc esse optimum Moschum. Ali-
oqui capta fera venatores partem
cum corio simul abscindere, cruorem
effluentem exprimere, colligere, ex-
ficcare, & fervare cum utriculis,
aut pellibus eorundem animalium
quorum sæpe sanguinem exsicca-
tum, pauculæ recrementi dicti por-
tioni commixtum pro puro Mo-
scho ab institoribus, seu adulterato-
ribus vendi, &c. Nos si hæc attente
consideraverimus eandem esse natu-
ram Moschiferi Animalis, ac Zibe-
thici, aperte cognoscemus, nonne am-
bobus sub umbilico vas excrementi
collocatur? nonne ambo ad Vene-

rem irritantur copia sui excrementi? nonne ambo, ut tale excrementum expurgent, se confricant lapidibus, & stirpibus? nonne utrumq; excrementum eligitur potius ab Animalis expurgatum, quam ab homine extractum? Quare utriusque similis est natura; & ideo si ex Arist. à notioribus nobis ad minus nota procedendum: ex nota natura Zibethi, veniemus in cognitionem Moschi, minus nobis noti, & dicemus sicut Zibeth est non ex apostemate, ita neque Moschus: quare Moschiferum Animal habebit etiam particulam determinatam naturali ad colligendum excrementum dictum Moschus. Et hoc patet in pictura adjecta fig. IV. ubi ob oculos ponitur vas quo Moschum continet Animal Moschiferum, de quo lege Expeditionem Chinesem elegantissimam *Neuhofij*, & *Kircheri* Chinæ descriptionem.

Hic inferenda Figura 4.

figura iv. pag. 54.





Animal Moschiferum



L
g
n
li
ip
o
C
d
e
re
n
n
r
P
to
to
fo
s

CAP. VIII.

Quid sit Zibeth?

EX hoc Animali colligitur odora-
 mentum dictum Zibeth à Scali-
 gero; Zibettum, & Zaperion ab Her-
 molao, & Ruellio: à nonnullis Alga-
 lia, ab aliis Civetta. Hujus in Animali
 ipso, quæ sit materia, non certo apud
 omnes constat.

Nomina.

Siquidem animalis semen vocavit
 Cardanus: unde à Scaligero reprehen-
 ditur, & jure: verum enim semen non
 esse, patet manifeste, quia, qui adhæ-
 rent, subsuntq; testes, non eo suos se-
 minales ductus evacuant; sed per pe-
 nem, ut in Canibus, quod sectione ear-
 um partium clarissime vidimus. Nec
 possumus dicere, quatuor habere
 testes, duos proli generanda destina-
 tos, alteros vero apertos ad superflui
 seminis excretionem; quia hi utriculi
 exsiccati, quos servo, odorem Zibethi
 spirant.

*An sit fe-
men,*

spirant, nullum autem testes, quo patet aliam materiam contineri in testibus, aliam in istis folliculis, verum semen neutiquam esse odorem Zibethi.

An sit sudor.

Plurimi censuerunt esse Animalis sudorem, ut Scaliger, Matthiolus, Iannuensis, Renodeus, Io. Leo in desc. Africa, F. Gregorius de Bolivar, quibus subscripsit Faber, id affirmant, quia defatigato, irritato, & sudante animali plurimum colligitur, imo etiam sub coxis, brachiis, collo, & cauda ex F. Gregorio. Quibus ego assentiri nequeo: nam cum sudor per totum corpus emittatur, non in hominibus tantum, verum etiam in belluis (vidimus enim in equis sudantia dorsum, coxas, collum, & caput) etiam si copiosior à dictis partibus sudor emergat: & ideo totum corpus eodem deberet esse præditum odore. Cum verò soli utriculi, & humor solus in ipsis collectus percipiuntur odorata, non autem pellem, carnem, axillas, & totum corpus, odorata sentiamus, neuti-

neutiquam dicendus erit sudor : nisi forte à modo, quo colligitur in ipsis utriculis, hoc nomen sumere voluerimus; videtur enim à corpore glanduloso, & spongioso per invisibiles poros in cavitates folliculorum resudare ; unde dicetur , non simpliciter sudor ; sed membri Zibethici sudor.

Alii generalius loquentes excrementum dixere; ita Ruellius vocavit *An sit ex-*fordem odoratissimam genitalium *cremen-*locorum. Dessenius excrementitium *tum.* genitalium humorem dixit, Scaligero & Renodeo placuit etiam appellare strigmentum circa testes, & pudenda concretum. Sed hi non descendunt ad particularem hujus excrementi naturam : quare assumpto, omnium auctorum consensu, quod sit Animalis excrementum , considerandum à nobis erit, quale sit excrementum.

Possumus distinguere excrementa, *Distinctio* ut aliud sit utile excrementum , ut se- *excremen-*men, lac ; aliud inutile, ut pus, sudor, *torum.* fordes,

fordes, &c. Diximus, non esse semen,
 neque sudorem, neque erit pus; quia
 nec ulcus adest, nec materia corrupta,
 vel similis, ex qua pus gignatur. Ego
 cenſeo eſſe excrementum proprium
 ſubſtantia glanduloſæ dictorum fol-
 liculorum, quæ tale gignat inſita &
 propria vi, ac facultate, ut ventriculus
 chylum generat, Hepar ſanguinem,
 Mammæ lac, teſtes ſemen, Aures ſuas
 fordes, ſepia atramentum, Vipera in-
 dentibus Venenum, & ſimilia; immo,
 & ſimile omnino Melleo excremento
 Caſtorei, & Moſchi, & ſimilium Ani-
 malium. Sed vereor determinare, an
 ſit excrementum utile ipſi parti, vel A-
 nimali gignenti, ut lac, & ſemen: vel
 omnino inutile, ut fordes aurium.
 Nam quum genitum excrementum
 grave videatur ipſi animali; ab eius e-
 nim acrimonia vellitur, & cogitur
 ſe ipſum eo exonerare, fœmina au-
 tem, quæ cicurfacta eſt, videtur dele-
 ſtari, dum aurifcalpio Zibethū extra-
 hitur, ex quo ſuſpicari, inutile, & no-
 cuum ipſi animanti eſſe excrementum,
 poſſu-

possumus. Contra odoris suavitas non indicat concoctionis carentiam, nec putredinem, uti accidit in excrementis præter naturam; sed perfectam concoctionem, & naturæ dominium: unde superante natura, materia concocta à vi specifica membri, dicenda erit naturalis, quamvis copiose crescens, partem propriam, veluti ad fœtum edendum, ad sui excretionem irriteret. Idem enim accidit abundante in suis vasis semine, & lacte. *Excrementum utile.* Erigit ergo excrementum utile, alioquin frustra natura tantam vim dedisset illis utriculis, qua gignerent materiam adeo odoratam, & suavem, ut multas alias superet odoratas res. Sed ad quem finem? semen inservit ad generationem animalium, lac ad eorundem nutritionem, ad quid proderit hoc excrementum? *Finis.* equidem possem imaginari, vel ut irriterentur animalia ipsa ad coitum; vel ut ad idem remedium sit homini, ejus enim gratia animalia fuerunt creata, ad hoc *Castoris* mellaginem destinamus,

namus, vel denique, ut iste odor interserviat animali ad venandum, & ad se allicienda alia animalia, ut de Pantheræ odore diximus; Si quis meliora attulerit, laudabimus ingenium.

CAP. IX.

De collectione, & electione Zibeth.

Collectio.

QUum repleti fuerint utriculi substantia Zibethi, animal ipsū inquietum est, & semet exonerare facit: unde videtur dicendum, ab ipsius acri qualitate turgere, vexari, & pungi, atque ad excretionem proritari: delectarique videntur cicurata animalia, dum folliculi ij auriscalpio exinaniantur, scribit Faber ex F. Gregorio citato. In hisce montibus, quos animalia hac pererrant, omni adhibita diligentia Nigrita, sive Mori illi perquirunt veteres arborum, aridosque truncos, & ubi aliquas maculas magnas, easque oleosas observaverint, eos conferunt,

ferunt, globosam quandam materiam
truncis iisdem adhaerentem, nucas,
aut castaneas magnitudine aequantem
inde auferunt, in aqua ebullire permit-
tunt, id quod supernatat pingue, & o-
leosum remouent, mundioribus vasis
infundunt, usuique reseruant. Atque
hæc est omnium optima, ac purissima
Algalia. Repletis enim folliculis,
ob acrimoniam, ut reor, vellicantur,
& coguntur animalia se depurare:
ideo in sylvis arborum truncis se con-
fricant, ut talis materia arboribus
adhæreat.

Ea autem Animalia, quæ in caveis
magnis domi asservantur, vel cicurata
sunt, si abundauerit in eorum utricu-
lis succus iste, quasi eo molestata, ve-
lociter per caveam ambulant, nec lo-
co stare queunt, & si non extrahatur
à nobis excrementum, Animal ipsum,
caveæ lateribus, & domus parietibus
se confricando; Zibeth à se abstergit;
quod ita perit. F. Columna apud Fa-
brum descripsit modum, quo famuli
D. Bernardini de Corduba odorife-

rum hunc liquorem ex masculo detr-
here parabant. Ex famulis unus eorum
sen catenulam, qua ligabatur, trabe-
bat. Posteriores alius pedes tenebat. Ter-
tius utriculos revolvebat, qui medii in-
ter anum, ac pudendum prominent, tam
in mare, quam in foemina, in horum cavi-
tate scaturiginem suam liquor ille Zibe-
thicus, consistentia prorsus mellea, sumit.
Hic extrahitur immisso auriscalpii ma-
joris simili instrumento, quod per cavi-
tatem quaqua versum saepiuscule revol-
vitur. Hoc ubi in uno, atque altero folli-
culo prestitisset, gossipio utriusque pilos,
qui curti sunt, abstergebat. Ac ubi sexi-
es forsitan cochleari illo parvo utrumque
utriculum emundasset, tantum ferme
Zibethi collegit, quantum auellana
nucis cortici implendo satis esset. Adde-
bat idem D. de Corduba aestate liqui-
diorem, quam hyeme succum colligi, ita
ut in caloribus illis, singulis binis diebus
semuncia corraderetur: hyberno vero
tempore, vix semel in septimana succum
illum, nec tantam ejus quantitatem ac-
quiri. Ex Foemina postea minus Zibethi
educit.

oducebat, qua cicur facta nullatenus repugnabat.

Zibethi substantia videtur esse pinguis, & vuctuosa: nam in aqua ebulliens superiora petit, & ab heterogeneis separatur: consistentia Mellis, seu Butyri est: liquidius æstate abstractū, vel recenter, temporis processu incrassatur. Ego extraxi à folliculis animalis demortui ultra drachmas duas, colore albido, & mellis liquidioris consistentia. Scaliger (& cum hoc Renodeus) dixit esse odoramentum *Substantia.*
Qualitates.
 pingue, crassum, nigri saponis facie; sed vidit in superficie, & antiquatum. Amatus vero, *quum recens est*, inquit, *tetri, & horribilis est odoris*, postea vero *successu temporis gratum spirat odorem*. Quadraminus Zibetho contrarium: accidere, Ambra, & Moschi, hæcenim quo recentiora, eo præstantiora, Zibethum autem vetustius, melius. F. Donatus ab Eremita lib. I. Antidotarii cap. 10. optimum, ait, esse leonino, ac sub pallido colore, pingue, moderate liquidum, tempore crassescens, papyro

papyro impositum, & confricatum solubile sine corpore, quo distinguitur ab adulterato. Item Frater Evangelista Quadramius lib. de Theriaca c. ii. scripsit: Masculi Zibethum albido est colore, foemellæ vero leonino post hebdomadam ab Animali extractum, tempore procedente obscurum apparet; cum tamen & ipsum initio album spectetur, sed citissime fulvescat, præstans sic evadat, foeminei Zibethi uncia valet quantum Masculi uncia quatuor, ita admista uncia una foeminini, sex masculini uncias ambo perficiuntur, cum masculinum solum absque foeminino parum valeat.

Adulteria Adulteratur variis modis, admisto Butyro, vel pulpa passularum majorum, seu Zibibi, & aliis rebus. Frater Evangelista Quadramius l. de Theriaca cap. ii. Zibethum adulteratur Adipe rancido, vel Butyro, vel caseo, sed si hujusmodi parum impositum fuerit cochleari argenteo super prunas, adulteratum reddet suæ mistionis odorem,

rem. Sed legitimumne, an adul- *Legiti-*
 teratum sit, ex F. Gregorio scribit Fa- *mum.*
 ber, cognosci, quia infusum in vas, in
 quo aqua bullit, statim, quod hetero-
 geneum, & Algalia admixtum fuit,
 fundum petit, Zibethum autem sin-
 cerum aquæ superficiei innatat. Nos
 dicemus admixtum cum Butyro, vel
 alia re pingui, non posse separari di-
 cto modo: sed percepimus etiam
 aliquando in ipso odorem Butyri
 rancidi; butyrum enim veterascens
 corrumpitur, & odore rancido se-
 metipsum manifestat. Solet etiam
 optimum Zibethum acquirere colo-
 rem, veluti telam quandam fuligine-
 am; sed in profundo albescit; quod
 vero adulteratum fuit, ejusdem est
 coloris in profundo, ac in super-
 ficie, servatur in vitro,
 non alibi.

CAP. X.

*De usu, & facultatibus Zibethi.**Cantio.*

Duplicis est usus Zibethum, vel odoris gratia, vel facultatum, odorem tantum respiciunt Myropolaë, Medici facultates.

*Pulvis.
Zibethi.*

Cautè dicunt Myropolaë adhibendum esse in compositionibus aromaticis Zibethum; nam suo valido odore alios superat; unde odorata unguenta ex multis conflata Zibethum tantum redolent. *Pulvis Zibethi simplex, apud Alexium, fit ex saccharo candidi, & Zibetho simul in pulverem redactis, qui fervatur vase vitreo optime clauso. Rosellus sumit Ovorum cortices lotos, & siccatos, in tenuissimum pulverem redigit, & cuilibet unciaë addit Karactos iij. Zibethi. Karactus autem pendet grana iij. vel recipit cortices præparatos ovorum duarum unciarum pondere, infundit in aqua rosacea Moschiata 10. vel 12. diebus eos exsiccat, terit, & cribrat in tenuis-*

nuissimum pulverem, addit pulveris
 sacchari fini unciam unam, tunc Mor-
 tarium æneum prunis ardentibus in-
 tro positis calefacit, quantum tactu
 ferre manus possint, inde absterfo
 mortario imponit pulverem corti-
 cum, levigat pistillo, & addit Zibethi
 Karactos iiii. paulatim miscendo in-
 uncta pistilli summitate, sic levigat
 spatio unius horæ, postea in vitro va-
 se bene clauso servat, quo pulvere ad-
 spergemus dealbata lintheamina, subu-
 culas, & alias vestes.

Sapo odoratus fit ab iisdem aucto- *Sapo.*
 ribus, accipiendo saponem commu-
 nem optimum, secant subtiliter, & ex-
 siccant ad solem, vel in umbra per 10.
 dies, tundunt, & cribrant in pulverem
 tenuem, tunc addunt Zibethi pulve-
 rem, & aqua rosacea uniunt in solidam
 formam.

Fiunt etiam ex Zibetho olea, un- *Oleum*
 guenta, & suffumigia, quæ describere *mina.*
 supersedebo.

Quoad vires medicas; Gregori- *Vires.*
 us de Bolivar apud Fabrum, *Pellis, Pelles.*
 inquit,

inquit, ventris ipsius est saluberrima in omnibus frigidis affectibus. Ventriculum precipue roborat, si frustulum ex hac eidem imponatur, & quotidie gestetur. Nigri illi Guinea, & Brasilienses barbari hujus quoque animalis carnibus vescuntur, utcumque si pessimi odoris, & digestionis durissima, quam ad venterem tamen prestare maximum stimulum affirmant. Sed Hyænæ pellis ad morsum canis facit ex Scribonio Largo. cap. 171. Pervenit ad me opinio, inquit, esse in insula Creta barbarum quendam naufragio appulsum, maiorem nam publice mercedem accipientem. Quin etiam quum liquorem timent, & latratus edunt spasmoque vexantur: remedium brachio sinistro alligato efficere, ut & potionem accipiant, & liberentur vitio. Hoc ego cum quærerem ab hospite meo legato inde misso nomine Zopyro, Gordiense medico, quod esset pro magno munere, accepi, dixit autem Hyænæ corii particulam esse pan-
no inligatam : quod eo adhuc non sum expertus, quamvis protinus magna cura
hyæ-

hyanam invenerim & pelle paratā habeam: quia non incidit ex eo quisquam, & opto quidē ne incidat: sed quia id non est in nostrā potestate, si casu inciderit, remedium habere oportet ad tantæ rei experimentum. & Marcellus Empiricus c. 36. Vituli marini, aut quod melius est, Hyæna pelle facta calciamenta si quis in quotidiano usu habuerit, efficaciter podagramorbo carebit. sic etiam Aetius serm. 2. cap. 162. Hyæna pellem quidam domi repositam adservant, & usu expectante ipsam à rabioso cane commorsis circumdant. Nam proprietate quadam prohibet, ne commorsus in aqua timorem delabatur: sed etiam illapsis auxiliatur. Supra fidem est, quod refert Nonius cap. 259. de fulminibus scribens, à fulminibus dictas pelles homines tueri, & præservare, his verbis: Phoca pellis, & Hyæna: Quorum animalium pelles etiam imperatorum Naves circumferunt.

Zibethi autem liquorem equidem *Avicenna.* affirmarem Avicennæ fuisse cognitum, & de eo egisse lib. 2. c. 326. nomine

Algalia.

mine Galia, & Algalia, quo loco non potest intelligere Galliam Moschatam, quia loquitur de medicamentis simplicibus, non autem de compositis. Alia vero res est Algalia, & Sedervam Serapionis, quæ succus herbæ frigidus, & astringens est, ut Acacia: quod etiam animadvertit Lusitanus in Dioscoridem. Porro Simon Ianuensis Zebeth esse Avicennæ Galiam censuit, & animalis Arabici sudorem. Adde quod vires ab Avicenna Algaliæ tributæ nulli alteri rei, quam nostro Zibetho conveniunt, scribit namq; Avicenna: *Galia lenit apostemata dura. Dissolvitur in Oleo Ben, aut Keiri, & destillatur in aurem dolorosam, & ejus odorem confert epileptico, & vivificateos, & sedat sodam frigidam, & quando datur de eo in vino, inebriat. Odor Galia confortat cor. Algalia confert doloribus matricis frigidis supposita, & apostematibus ejus duris, & phlegmaticis, & provocat menstrua, & facit matricem descendere præfocatam, & inclinatam, & mundificat eam, & preparat ipsam ad impregnationem,*

nem. Quæ omnia Zibethū per optime præstat; non differt Galia ab Algalia, quia *al* est articulus apud Arabes,

Matthiolus calidæ, & humidæ fa- *Tempera-*
cultatis esse censuit, contra Cardanus *mentum.*

animalium odorata excrementa valde sicca pronunciavit. Renodeus, & Amatus Lusitanus odorē Zibethi Moscho affinem dicunt, sic & qualitatem, at Moschus ex Avicenna est calidus, & siccus in secundo gradu. Quod si Animalis sudor est, quum si Animalis calidissimi, & tempore calidissimo abundans; immo in animali ira, & motu calefacto, dicendum videtur, Zibethum esse substantiam biliosam, calidam, & *Zibetho ca-*
siccam, facultate digerente præditam, *lidum*
sed quia sapor à nemine, quod sciam, *siccum.*
est degustatus, ideo ex hoc nihil colligere possumus, certe Galen. 10. de simp. med. fac. agens de sudore, illi misceri interdum dixit non nihil bilis, ita ut aliquando falsus, aliquando amarus appareat sudor, unde quum Civetta sudans, & bilescens copiosorem reddat Zibethum, huic sudori non nihil misceri

misceri bilis opinabimur: quare succus erit facultate calidus, & siccus, & fortasse amarus, & acris. Et quum sudantium sordes facultatem habere expertus fuerit Galenus digerentem, ita ut in phlegmone uberū fuerint efficax remedium; præterea ad Bubonem iisdem usus, celeriter disparuisse tumorem, conspexerit. Hinc Avicenna Zibethum, seu Algaliā dura apostematā lenire scripsit. Sed partium genitalium videtur proprium, iisdemque dicatum pharmacum, de quo Castor Durantes ita cecinit:

Castor

Durantes.

*Zibethi venis crescunt solatia odore,
Adjuvat hoc uterū ne præf. cetur. Et inde
Est adeo vulvæ gratum, ut proclives ad
illud*

Quamvis ad motum irrepat.

Ruellius vero, si cavernula, inquit, umbilici admoveatur, tradunt conversū in alterutram partem uterum in suam resiliere sedem: aut si sursum versus impulsus opprimat, subdito eo devocari, tā amans huius odoramenti vulvæ, ut ad id undecunq; ad motum irrepat. Idem tradit

Matthi-

Matthiolus, Renodeus, Amatus, qui
 etiā pessos adaptat. Hoc etiam utun-
 tur ad uteri strangulationem, L. Mer-
 catus, M. Pascali⁹, G. Bruelius. Schen-
 ckius, Hollerius, Altimarus, & Capi-
 vaccius. Ad uteri præfocationem ma-
 lignam comendat Io. Colle. eodē etiā *Ad uteri*
 utuntur Rasis, & Valescus Algaliā *strangu-*
 vocantes. Rod. à Castro l. 2. de Morb. *latus.*
 Mul. c. 1. ad strangulatus uteri, inungit
 os vulvæ oleo aliquo odorato, admi-
 ſto uno, vel altero grano Zibethi; uti-
 tur etiam ejusdem suffitu ad uterum, &
 1. 3. c. 1. ad sterilitatem, ex Zibetho suf-
 fitus facit utero, itē c. 2. facit linimen-
 tum, & c. 4. os uteri Zibetho inungit.
 Hæc autē vis experientia confirmata,
 signatura videtur esse indicata, cū etiā
 gignatur in animalibus particula, quæ
 uteri, seu vulvæ quandam formam ha-
 bet, videtur per id natura nobis indi-
 care voluisse, hujuscemodi succum i-
 bi genitum habere maximam propri-
 etatem cum animalium vulvis.

Et quia Zibethum abundans in fol-
 liculis Animalis, irritat ipsū ad sui ex-
 cretionē, videtur per id natura nobis

Adcoitū.

significasse ipsius vim ad coitum incitandum, proinde, inquit, Matthiolus, nec mirum est, si eo viri peni circumlito magnum mulieribus in coitu afferunt solatium. Sic Amatus Venerem incitari scripsit pudendis illitis. At Cæsalpinus l. 8. de mor. c. 9. ad conceptum: *Ut autem avidius* (inquit) *uterus semen suscipiat, ajunt Zibethum glandi illitum in coitu voluptatem mulieri adaugere, unde alacrius semen admittit.* Gattinaria scripsit, ad præfocationem Matricis valere Zibeth, vel Zebeth, quod applicatur inuncto digito obstetrici, & in vulvam immisso, & subdit: *De quo semel usus fui in muliere quadā patiente præfocationem, cui causavit tantum appetitum coeundi, quod quasi cōtinue volebat marito suo copulari; deinde rogavit me, sibi vellem talem appetitū removere, dixi quod ex se removebitur post aliquot dies. Et nota, quod si vir, quando vult uti cum muliere, ponat in summitate virgæ de dicto Zibeth, & subito utatur, causabit in ea maximam delectationem.* Utuntur etiam eo ad delectationem mulieri

Ad appetitum Veneris.

præ-

præstandam Capivaccius, Fumanel-
lus de comp: med. cap. § 4. & alii.

*Ad varios
morbos,*

Ad impotentiam coeundi, Rod. à
Fonseca consult. 10. Zibetho oleo de
ben dissoluto inungit penem, & testes
Fallopianus & Bellocatus apud Trincav.
l. 4. conf. 78. Capivacc. ad Epilepsiam
cujusdam fœminæ. Salomon Albertus
apud Io. Philip. Brendelium conf. 19.
cerotaria ex Tacamahaca, cum Zibetho
in eorundem meditullio subligare
fecit ossi sacro, unum in confinio hu-
jus, & lumborum, & unū e regione sub
umbilico, eadem Cerata etiā applicat
Hystericæ, conf. 99. sed conf. 98. in sus-
focatione uteri, Oleum liliorū albo-
rum cum Zibetho, & Moscho subdit
mulieri in gossypio. Præterea Felix
Platerus apud eundem conf. 102. adju-
vandam conceptionem jubet inungi
pectinis regionem noctu cubitū ituræ
ex quodā linimento, cui Zibethi scru-
pulum semis miscet, & subdit: hujus
magna est utilitas affectibus uterinis,
ut sint, qui credant, hoc solum sterili-
tatē uteri corrigere posse. & Dan Myl.

l. i. Antid. Medico Chym. infin. Zi' et, inquit, Colica stercora expellit. Sed Hollerius ad colicam ab humore frigido. & Civetta gr. iij. aut vj. dissolve oleo rutaceo, & inungatur venter: Greg. Horstius l. 4. obs. i. colico linimentum ex Theriaca cum pauxillo Zibethi ad inunctionem umbilici: Solenander sect. 3 conf. 28. in colica pituitosa, Zibethū inquit, *utiliter umbilico infricatur*, & *inungitur*: vis enim ipsius penetrans calorifica promte se in interna insinuat, & quicquid nebulosum est, discutit, ac dissolvit: quod humidum est, siccatur, & moderate ita usurpatum calefacit, quod repetit ex isto Camerar. de Mirab. cent. 4 n 46. Erot de pass. mul. c. 4. ad suffocationem, super omnia est inunctio facta ex Zibetho intus, & extra vulvā, quia menstrua attrahuntur, & provocantur. Idem Horstius allegatus suaveolentia quoq; quandoq; internè exhibet Hystericis mulieribus felici cum successu, qua de re videantur Secundinae fetus Missipontani pag. 185. & Hæferi Hercules Medicus l. 7. c. 2. Confer Higmorum de aff.

aff. hyster. etiam Mercur. de morbo-
mul. lib. 4. c. 10. Paræus de hom. gen-
cap. 48. Vidius de cur. membr. lib.
11. c. 21. Capivacc. Hystericis inungit
pudenda Zibetho, vel Mariti penem.

De Catti Zibethici felle, pinguedine,
& oleo ex ipso incocto, nihil apud re-
centiores legimus; sed apud antiquos
nonnulla exstant de Hyæna ipsorum,
ut ex Gal. 2. de comp. med. loc. c. 7.
Asclepiades in Collyrio quodā liqui-
do Basilis habet *fellis Hyæna*, in alio An-
tonii Musæ, & alio Philoxeni. Sed Æ-
lianus de Hist. Anim. l. 6. c. 46. Ibis fel-
le, inquit, Hyæna interimuntur. & 1.
de comp. med. loc. c. 1. Hinc Avicenna
inter optima fella enarrat *dsabua Hyæ-
na fel*, l. 2. c. de felle. Galenus ad Alopec-
ciam *Hyæna adipem* laudat, quia tenui-
um partium substantiam habet, quæ
promte in cutis profundū penetrare
queat, atq; ad radices usq; capillorum
pertingat. Deniq; Aetius ser. 2. c. 164.
*idem facit, & Hyæna tota oleo velut vul-
pes cocta.* Olei Vulpini multas dotes e-
numerat, quæ Hyæna oleo etiam con-

veniunt. Demum c. 194. *Hyana viða* inquit, in oleo cocta, velut de Vulpe dictum est, oleum discussorium efficit arthriticis utilissimū. Pelis d*seabna* Hyænæ teste *Avicenna* l. 4. Fen. 6. tr. 4. c. 9. medetur τοῖς λυσσοδὴν τοῖς, cui adstipulatur *Aetius* Tetrab. 1. serm. 2. c. 162.

CAP. XI.

De ossibus Civetta.

Restat ultimo loco proponendum de Animalis ejusdem Scheleto à me parato, quod apprime utile erit istius naturam investigantibus; in hoc enim cognoscetur ossium dispositio: unde licebit conferre cum Scheleto Canis, Vulpis, Lupi, Felis, & aliorum animalium, ut percipiatur similitudo, & dissimilitudo cū dictis animalibus.

Quum in omnibus animalibus non idem sit vertebrarum spinæ numerus: in nostra Hyæna odorata 49. numerantur. At Sui, & Erinaceo 4. tantum sunt, Equo 8. Camelo 15. collum enim constat sex vertebris; ut in Canibus, hinc thorax assumit sibi 12. more solito, adsunt in dorso septem aliæ, ut Cani,

&c. at

&c. at Erinaceo 8. Cuniculo 10. demū
Cauda constat vigintiquatuor ossicu-
lis. In Canen enumeravi 15. tantum. In Ma-
xillis dentes incisorii sunt sex, utrinq;
admodum parvi, ut in Catopardo, &
Canibus; his proxime accedunt cani-
ni dentes magnitudine, & forma, ut in
canibus, molares autem utrinque sunt
sex, quorum primus prope caninos
ceteris minor spectatur, ut penulti-
mus, ex his, major omnibus est.

Effigies potius Cani, & hujus gene-
ris similibus, quam alteri generi assi-
milari videbatur; & hæc breviter dicta
sufficiant de Anatome. Excusa autem
nos lector, si nihil observavimus inte-
riora secando; quia talis erat viscerum
putridorum fœtor, ut nausea excitata
in meis discipulis præsentib. nempe in
Doctore Dominico Panarolo, secan-
te, & aliis adstantibus, celerri-
mam sectionem ut vix
permitteret.

* *
*

❁❁❁ : ❁❁❁ : ❁❁❁ : ❁❁❁ : ❁❁❁ : ❁❁❁

I N D E X

MEMORABILIVM IN
HAC EXETASI.

A Deps Hyana	pag. 77
Adulteratio Zibethi	64
Algalia Avicenne	8. 70
Algalia Serapionis	6. 70
Animalia cur inodora	9
Aristoteles falso tribuit colli rigorem lupi & leoni	22
Canibus, Lupis, Vulpibus genitale offeñ	19
Castorei historia	49. seqq.
Chaum Plinii an sit Civetta	14. seqq.
Civetta scriptio	39. seqq.
Civetta tam esse antiquorū Hyanam	15. se.
Cercopitheci excrementum odoratum	13
Civetta mansueta	23
Civetta non est antiquorū Hyana	21
Civetta videtur habere duplex genitale	17. seqq.
Collectio Zibethi	60
Collum inflexile Hyana	21
Cordylus Animal	12
Corinum Hyana contra Pardalim	16
Crocodilea quid	12
Crocota genita ex Hyana, & Leana	22
Dens unus Hyana	21
	Distin.

INDEX.

Distinctio excrementorum	58
Electio Zibethi	60.62
Error P. Gilij	12
Excrementa animalium odorata	12
Facultas Zibethi	66
Fel Hyana	77
Gemma Hyania	37
Genitale Canis	19
Genitale Civetta	19
Genitale Civetta latet intus, ut Feli	39
Genitale Cuniculi Indi	19
Hyana animal ferum	16
Hyana an felis species	32
Hyana an lupi species	32
Hyana inimica Pardali	16
Hyana cornuta	31
Hyana sub quo animalium genere	31
Hyana piscis	16.29
Hyana genitale maris, & foemina habet	17. seqq.
Hyana habet lineam similem genitali foemino	17. seqq.
Hyana vomentem hominē imitantur	22
Hyana descriptio	14. seqq. 32. seqq.
Hyana nomen	40
Hyana Africana descriptio	35
Hyana Africana effigies	36
Hyana	

INDEX.

<i>Hyana Americana descriptio</i>	34
<i>Hyana Americana effigies</i>	34
<i>Hyana noctu acute conspicunt</i>	37
<i>Hyenaduplex genitale habere falsū</i>	17. 18
<i>Hyenam odoratam cur vocemus</i>	8
<i>Hyenarum divisio</i>	33
<i>Hyenarum genus generale</i>	33
<i>Hyenarum proprietates.</i>	40
<i>Homo olfactum habet omnium anim-</i> <i>lium deterrimum</i>	10
<i>Insecta odorata</i>	13
<i>Liba Hyana qualis</i>	23. seqq.
<i>Linea genitali similis Hyana, & Civetta</i> <i>10. seqq.</i>	
<i>Lupus Cervarius quid</i>	14
<i>Moschus</i>	13
<i>Mures sylvestres flavi</i>	12. seqq.
<i>Mustela excrementa odorata.</i>	13
<i>Natura Moschi similis Zibetho</i>	53
<i>Nomina plurima Animalis Zibethi</i>	6
<i>Oleum ex Hyana incolla</i>	77
<i>Ossium Civette situs.</i>	78
<i>Panthera non resistit Hyana</i>	18
<i>Panthera odorata</i>	10
<i>Panthera odore venatur</i>	9
<i>Panthera odor qualis</i>	9
<i>Panthera pellis maculata</i>	11
	<i>Pel-</i>

INDEX.

Pellis Civetta	67. seq.
Pellis Hyana	16. 68
Pelli Panthera decidunt pili coram Hy-	
ana.	17
Philes Graci versus de Hyana	29. seq.
Philes Graci versus de Thoe	15
Pulvis Zibethi	66
Quid sit Zibeth	6. 55
Qua pars Zibethum ferat	43
Sapo odoratus	67
Scaligeri contradictio	25. seq.
Sectio vasis Zibethi	38. seq.
Structura vasis Zibethi	48. seq.
Situs Genitalium Hyana	25. seq. 39. seq.
Thos animal	14
Thores oriuntur ex Hyana, & lupo	15
Vasculum Zibethi	43. seq.
Ubi Hyana nascantur	41. seq.
Ufus Zibethi	66
Zibeth nomen Arabicum	6
Zibeth est res odorata	6
Zibeth an sit semen?	55
Zibeth an sit excrementum?	52
Zibeth an sit sudor?	56
Zibeth est excrementum utile	59
Zibethi nomina	55
Zibethi substantia	63
Zibe-	

INDEX.

<i>Zibethi legitimi nota</i>	64
<i>Zibethum ad Coitum</i>	74
<i>Zibethum ad Colicam</i>	76
<i>Zibethum ad conceptionem</i>	76
<i>Zibethum ad Epilepsiam</i>	75
<i>Zibethum ad uteri strangulatus</i>	73
<i>Zibethi Temperamentum</i>	71
<i>Zibethi vires</i>	72

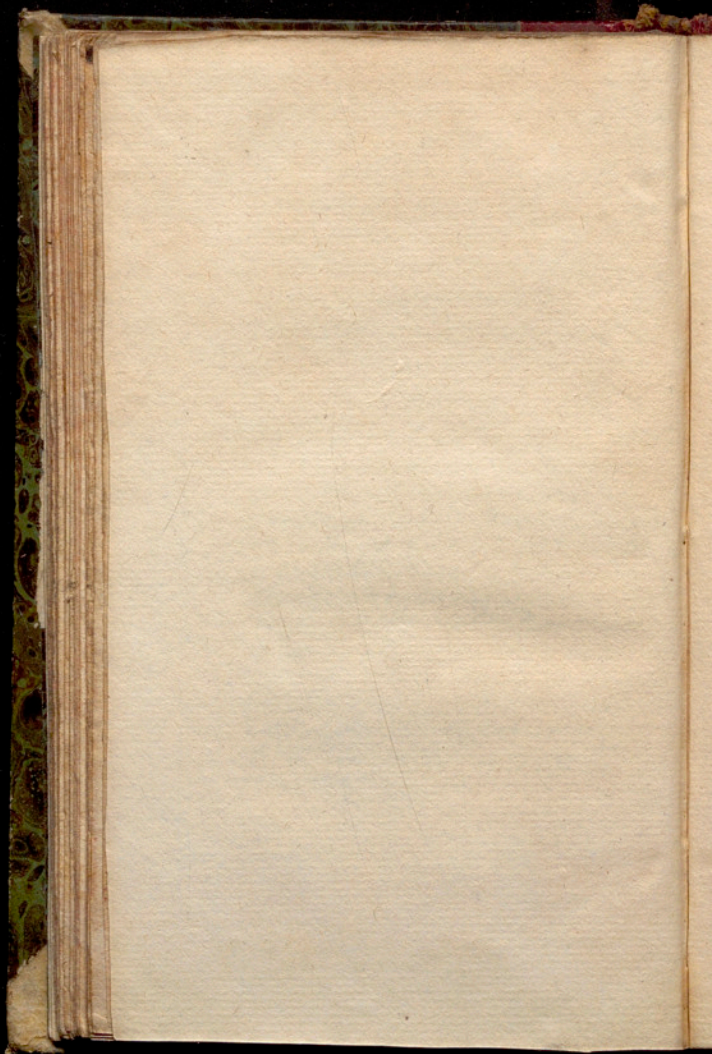
Appendix.

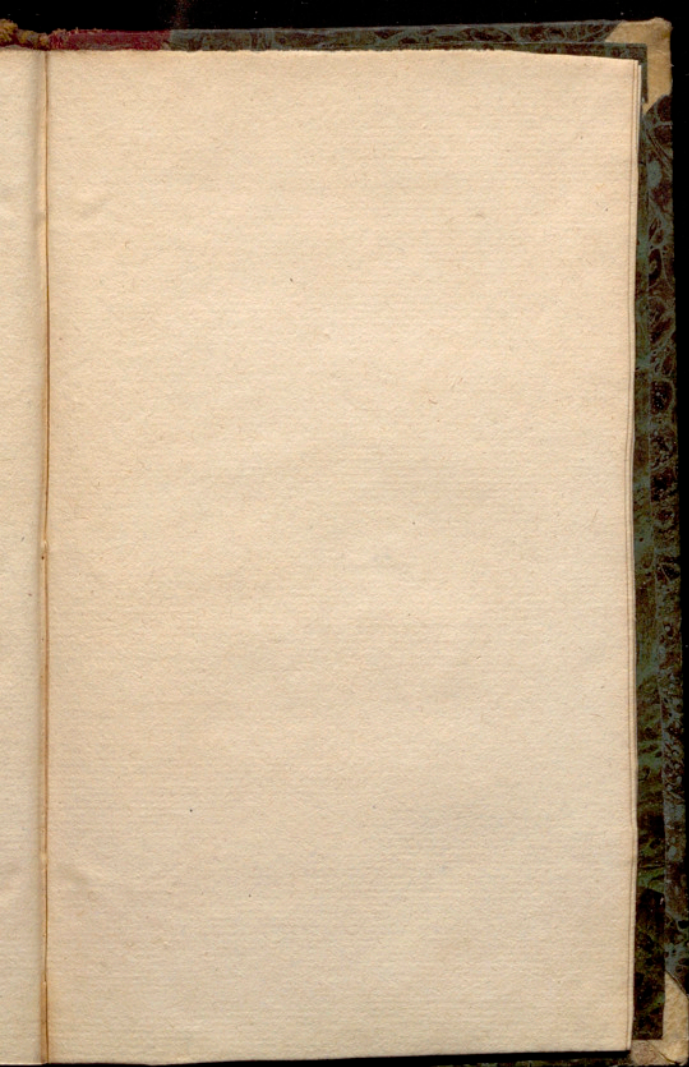
Figura I. referenda ad pag. 27. Exhibet illa vas Zibethi inter genitale, testes, & anum. Figura II. exhibet Catum Zibethicum Americanum pag. 34. Figura III. Hyænam odoratam Africanam pag. 36. Figura IV. Animal Moschiferum Chinense pag. 54. Folliculus huius animalis in regione umbilici eminens notatur hic divisus in duas partes, seu cavitates per eminentiam a. Cavitas superior b. et inferior c. ubi nota cutim adnexam d. & carnem ad hærentem e. cum pilis f. Iste locus foraminum patet g. nota insuper membranam internam h. fusci coloris esse, alteram vero subjacentem i. longe crassiorem.

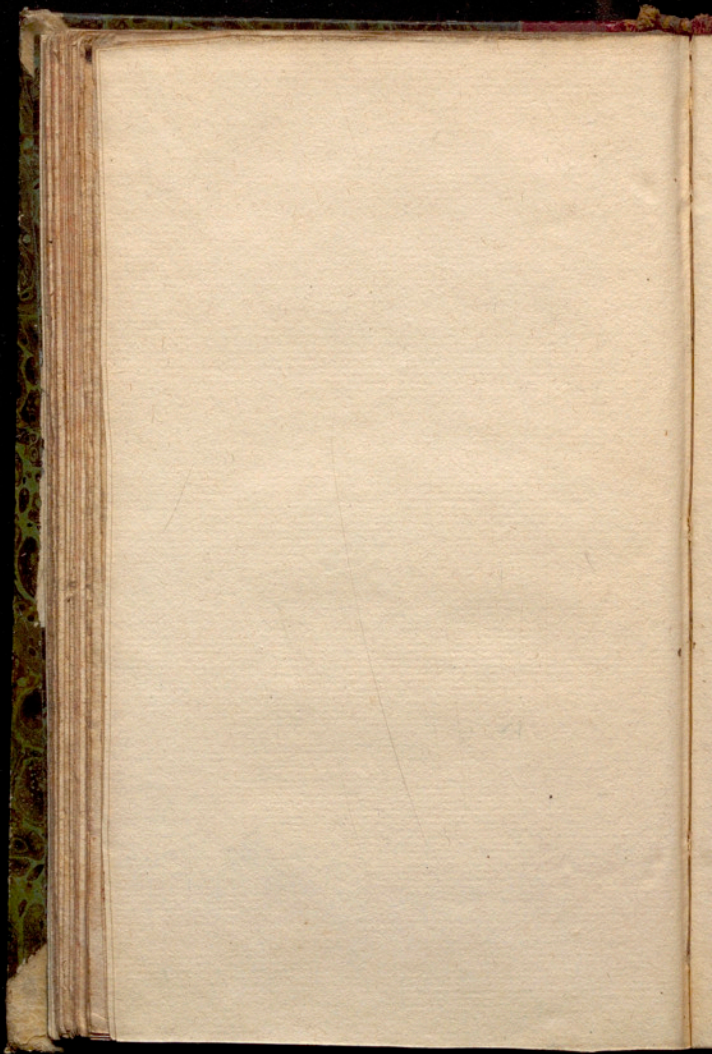
FINIS.

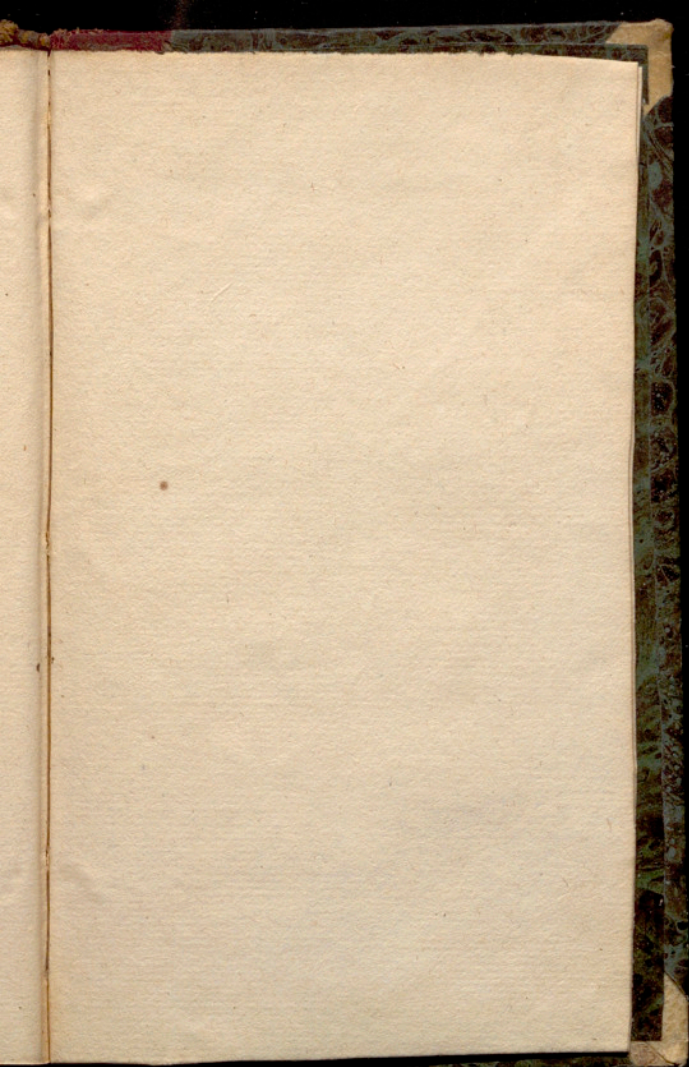
64
74
76
76
75
73
71
72

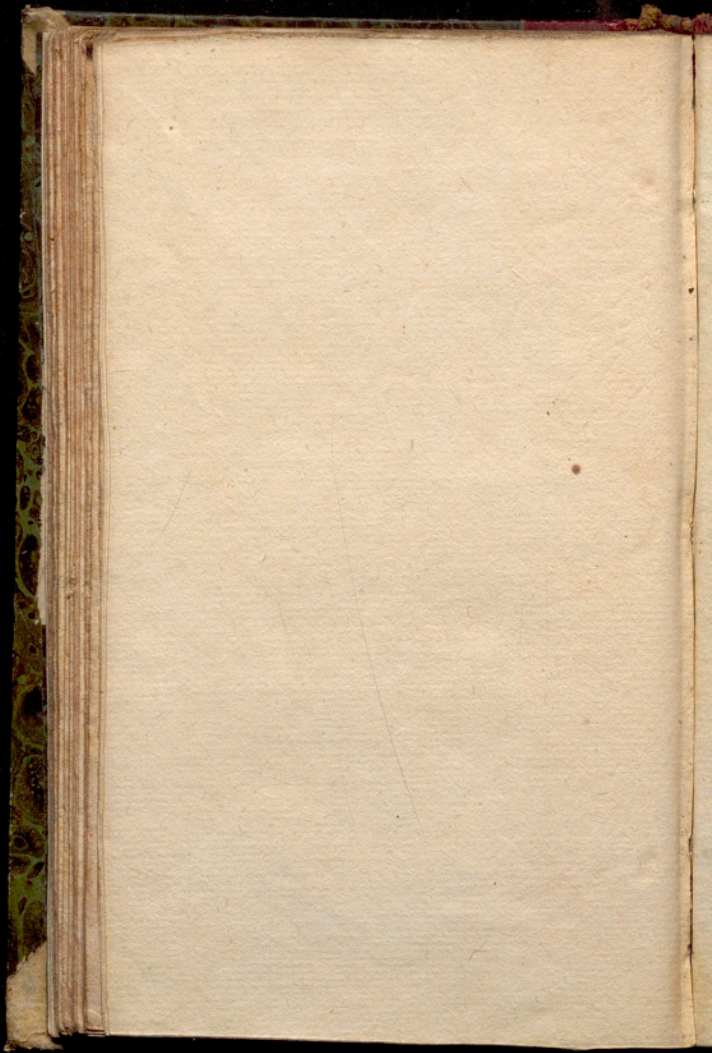
illa
. Fl-
ica-
tam
Mo-
ujus
atur
er e-
rior
n ad
num
rem
cen-



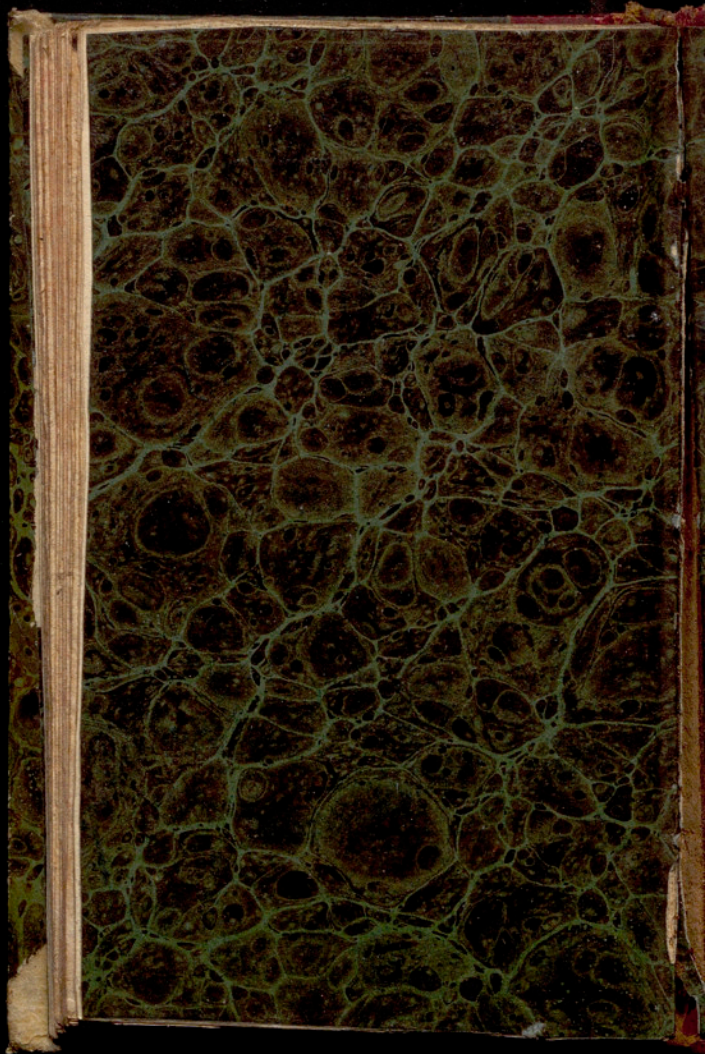


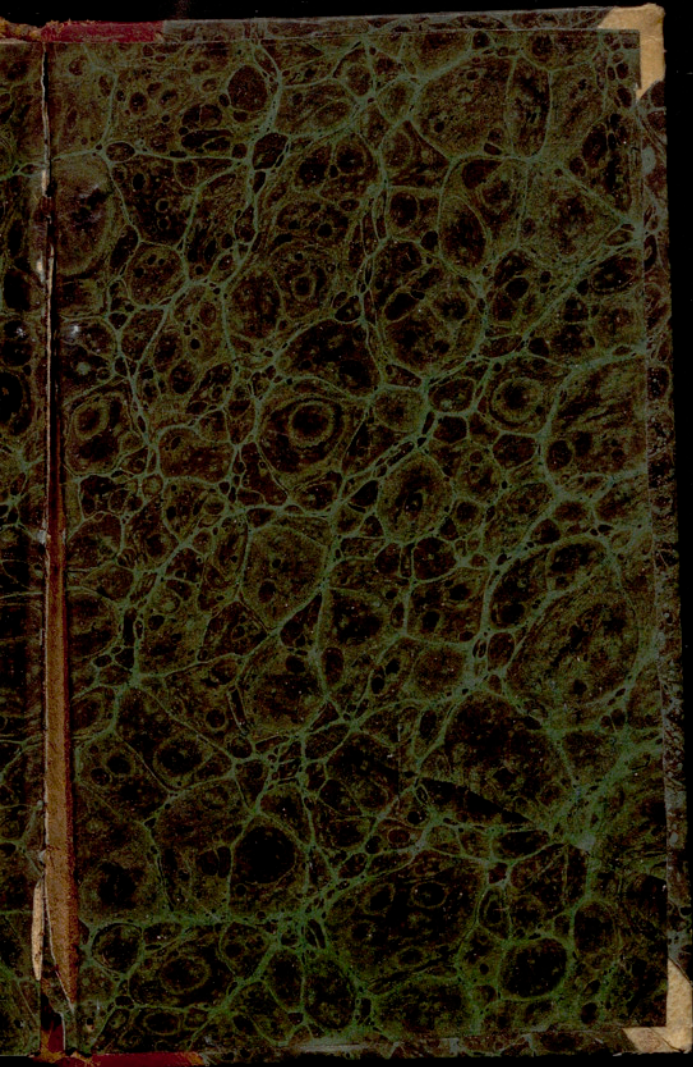






41





Univ
Dipar